

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI
ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE
TEATAJA

---

5. september 1969

Nr. 34 (199)

4. aastakäik

SISUKORD

II

348. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus «Tootmistehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» ja «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» kohta.
-

AR Fr. R. Kreutzwaldi
nim. ENSV Riislik
Raamatukogu

31386

II

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

348 «Tootmistehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» ja «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» kohta

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 9. aprilli 1969. a. määrusele nr. 269 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Eesti NSV ministriumidel, keskasutustel, rajoonide ja linnade tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteedel, ettevõtetel, organisatsioonidel ja asutustel:

1) võtta 1. juulist 1969. a. juhendumiseks juurdelisatud «Tootmistehnilise otstarbega toodangu hangete põhimäärus» ja «Rahvatarbekaupade hangete põhimäärus»;

2) võtta teadmiseks, et:

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvalle Riiklikule Arbitraažile ja NSV Liidu Kaubandusministeeriumile on tehtud ülesandeks tagada vastavalt «Tootmistehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» punktile 4 ja «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» punktile 4 tootmistehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade üksikute liikide hanke eritingimuste väljatöötamine koos NSV Liidu teiste huvitatud ministriumide ja keskasutustega ja kinnitada need eritingimused 6 kuu jooksul;

mittekonditsioonilise, kuid rahvamajanduses kasutamiseks kõlbliku tootmistehnilise otstarbega toodangu realiseerimise korra määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee.

2. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. novembri 1967. a. määruse nr. 474 «Ettevõtete ja organisatsioonide materiaalse vastutuse kohta ülesannete ja kohustiste mittetäitmise eest» (ENSV Teataja 1967, nr. 52, art. 450) punkti 32 osaliseks muutmiseks kehtestada, et selle määruse I osa kehtivus ei laiene «Sõjaväeorganisatsioonide vajadusteks teostatavate toodangu hangete põhitingimustega» reguleeritavatele suhetele eriotstarbelise toodangu hangete alal.

3. Kehtestada, et:

1) Eesti NSV vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes valmistatavate ja põhiliselt vabariigis tarbitavate üksikute tootmistehnilise otstarbega toodanguliikide hanke eritingimused töötatakse välja Eesti NSV huvitatud ministriumide ja keskasutuste poolt ning kinnitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsuse poolt koos Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga, kui antud liiki toodangule ei ole kinnitatud hanke eritingimusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga;

2) Eesti NSV vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes valmistavate ja põhiliselt vabariigis tarbitavate rahvatarbekaupade üksikute liikide hanke eritingimused töötatakse välja Eesti NSV huvitatud ministeeriumide ja keskasutuste poolt ja kinnitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži poolt, kui antud liiki kaupadele ei ole kinnitatud hanke eritingimusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži poolt.

4. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Juriidilisele Komisjonile ülesandeks koos ENSV Plaanikomitee, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsuse, Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud kehtivas seadusandluses muudatuste tegemise kohta, mis tulenevad käesolevast määrusest.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees V. KLAUSON

Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjajadevalitseja G. MARTIN

Tallinn, Toompea, 16. juunil 1969. Nr. 267.

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
9. aprilli 1969. a. määrusega nr. 269

Tootmistehnilise otstarbega toodangu hangete põhimäärus

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus reguleerib suhteid tootmistehnilise otstarbega toodangu hangete alal, et tagada ettevõtete ja organisatsioonide häireteta varustamine selle toodanguga järgmistel alustel:

tsentraliseeritud riikliku planeerimise ühendamine ettevõtete ja organisatsioonide laialdase majandusliku initsiatiiviga;

ratsionaalsete otsuste ja kestvate majanduslike sidemete arendamine ettevõtete ja organisatsioonide vahel, kooskõlastades need ettevõtete ja organisatsioonide varustamisega varustuse ja turustuse baaside kaudu toodangu tarbimise piirkondades;

isemajandamise edasine arendamine, hankelepingu osatähtsuse suurendamine rahvamajanduses, ettevõtete ja organisatsioonide vastastikuse materiaalse vastutuse suurendamine, plaani- ja lepingudistsipliini tugevdamine.

2. Käesolev põhimäärus hõlmab nii plaanilises korras jaotatava kui ka mittejaotatava tootmistehnilise otstarbega toodangu hanked, olenemata ettevõtete ja majandusorganisatsioonide — hankijate ja ostjate alluvusest.

Turu sihitusega toodangu hankimine ja turuvälise sihitusega rahvatarbekaupade hankimine toimub vastavalt «Rahvatarbekaupade hangete põhimäärusele».

Toodangu hankimine ekspordiks ja riiklikku reservi, samuti nõukogude organisatsioonide tellimuste täitmine toodangu importimiseks NSV Liitu toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatavas korras.

Importtoodangu hankimine siseturul toimub vastavalt käesolevale põhimäärusele, välja arvatud juhud, kui erieeskirjad määravad teisiti.

Eriotstarbelise toodangu hankimine sõjaväeorganisatsioonidele toimub vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud «Sõjaväeorganisatsioonide vajadusteks teostatavate toodangu hangete põhitingimustele». Sõjaväeorganisatsioonidele üldotstarbelise toodangu hankimine toimub käesoleva põhimääruse alusel, arvestades «Sõjaväeorganisatsioonide vajadusteks teostatavate toodangu hangete põhitingimusi».

Ettevõtete ja organisatsioonide tootmistehnilise otstarbega toodangu varustamise korda hulgikaubanduse teel reguleerib «Tootmistehnilise otstarbega toodangu hulgikaubanduse põhimäärus», mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee. Selle põhimääruse töötab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee NSV Liidu huvitatud ministriumide (keskasutuste) osavõtul.

3. Toodangu hankimine toimub lepingute alusel.

Leping on põhiliseks dokumendiks, mis määrab kindlaks poolte õigused ja kohustused nii plaanilises korras jaotatava kui ka mittejaotatava toodangu kõikide liikide hankimisel.

Toodangu hankimine ilma lepingu sõlmimiseta toimub ainult NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt ettenähtud juhtudel.

Ettevõtted ja organisatsioonid — hankijad ja ostjad peavad lepingute sõlmimisel ja täitmisel juhinduma käesolevast põhimäärusest, mis lahendab kõigile hankijaile ja ostjaile ühised hankeküsimused.

Kumbki pool peab lepingute sõlmimisel ja täitmisel silmas pidama teise poole isemajandamise huve, täitma oma kohustusi sotsialistlikule rahvamajandusele kõige ökonoomsemal viisil ja andma teisele poolele kõiksugust kaasabi tema kohustuste täitmisel.

4. Üksikute toodanguliikide hankimise iseärasused, samuti Kaug-Põhja piirkondadesse ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse toodangu hankimise iseärasused võidakse ette näha hanke eritingimustes.

Hanke eritingimused töötab välja käesoleva põhimääruse alusel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee koos NSVL Plaanikomitee ja NSV Liidu huvitatud ministriumidega (keskasutustega). Kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteega võib hanke eritingimused vajalikel juhtudel välja töötada vastav NSV Liidu ministrium (keskasutus), kes on peamine hankija, koos NSVL Plaanikomitee ja NSV Liidu huvitatud ministriumidega (keskasutustega).

Sõjaväeorganisatsioonidele üldotstarbelise toodangu üksikute liikide hankimise iseärasused võidakse ette näha antud toodanguliigi hanke eritingimustes, mis on ühised kõigile hankijaile ja ostjaile, või hanke eritingimustes, mis käesoleva põhimääruse alusel töötab välja NSV Liidu Kaitseministeerium kooskõlastatult NSV Liidu ministriumidega (keskasutustega) — peamiste hankijatega.

Toodangu hanke eritingimused kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga.

Vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes valmistatava ja põhiliselt vabariigis tarbitava toodangu hanke eritingimused võidakse välja töötada ja kinnitada liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kehtestatavas korras, kui antud liiki toodangule ei ole kinnitatud hanke eritingimusi vastavalt käesoleva punkti neljandale lõikele.

Hanke eritingimustesse ei ole lubatud võtta norme, mis kitsendavad poolte õigusi iseseisvalt kindlaks määrata selliseid hanketingimusi, mida käesoleva põhimääruse kohaselt võivad pooled kehtestada lepinguga.

5. Toodangu hankimise lepingutes ettenähtud kohustiste täitmata jätmine on riikliku distsipliini rikkumine ja toob endaga kaasa distsipliini rikkunud ettevõtete ja organisatsioonide varalise vastutuse.

Ettevõtete ja organisatsioonide juhtijad ning muud ametiisikud kannavad kehtivas seadusandluses ettenähtud vastutust toodangu hankimise kohustuste täitmata jätmise eest.

Ministeeriumid, keskasutused, kooperatiivkeskused, varustuse ja turustuse organid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, samuti tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud kontrollima alluvates ettevõtetes ja organisatsioonides lepingute sõlmimise ja täitmise õigeaegsust ja õigsust ning rakendama vajalikke abinõusid lepingudistsipliini rikkujate suhtes.

II. Toodangu hankimise lepingute sõlmimise plaanilised alused

6. Plaanilises korras jaotatava toodangu hankimise lepingud sõlmitakse:

sätetatud korras väljaantud hankekäsundite (neid asendavate dokumentide) või üksikute toodanguliikide hankimise plaanide alusel;

vastavalt ostjate hankijatele kinnistamise plaanidele ja rahvamajanduse arendamise perspektiivplaanides ettenähtud aasta-tootmisülesannetele ostjate poolt esitatavate tellimuste alusel.

M ä r k u s. Järgnevatel punktides mõeldakse sõna «hankekäsundid» all nii hankekäsundeid kui ka neid asendavaid dokumente.

Hankekäsundid antakse välja ja ostjate hankijatele kinnistamise plaanid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva põhimääruse punktis 17 ja hanke eritingimustes ettenähtud lepingusuhete struktuurile, lähtudes ratsionaalsete ja püsivate majanduslike sidemete arendamise vajadusest toodangu hangete alal, samuti arvestades veostevoolu normaalsete suundade skeeme.

7. Ostjate hankijatele kinnistamise plaanid kehtestatakse pikemaks perioodiks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaanide kehtivuse tähtaja piirides (kestvad majanduslikud sidemed) või muuks toodangu hankimise perioodiks.

Kinnistamisplaanide koostamise ja kinnitamise korra määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee. Selle korra töötab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee NSV Liidu huvitatud ministeeriumide (keskasutuste) osavõtul. Ostjate hankijatele kinnistamise korra toodangu puhul, mida toodavad ja jäägitult tarbivad NSV Liidu ühe ja sama ministeeriumi (keskasutuse) ettevõtted (organisatsioonid), määrab kindlaks see NSV Liidu ministeerium (keskasutus).

8. NSV Liidu ministeeriumid (keskasutused) ja teised organisatsioonid, kellele on jaotusplaanide alusel eraldatud toodangufondid (fondipidajad), on kohustatud jaotama fondid tarbijate vahel ja teatama neile toimunud jaotamisest hiljemalt 20 päeva jooksul pärast teate saamist eraldatud fondide kohta.

NSV Liidu liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele (keskasutustele) ja liiduvabariikide ministrite nõukogudele eraldatud fondid tuleb neil jaotada vastavalt liiduvabariikide liidulis-vabariiklike ja vabariiklike ministeeriumide (keskasutuste) vahel ning viimased peavad toimunud jaotamisest teatama tarbijatele hiljemalt 30 päeva jooksul pärast seda, kui NSV Liidu ministeeriumid (keskasutused) ja liiduvabariikide ministrite nõukogud on saanud teate eraldatud fondide kohta.

Üheaegselt fondide jaotamise teadete saatmisega tarbijaile teatavad fondipidajad toimunud fondide jaotamisest vastavatele varustuse ja turustuse organitele, kellele on pandud hankekäsundite väljaandmine.

Kui puudub vajadus eraldatud toodangu järele, teatavad fondipidajad fondidest loobumisest samadel tähtaegadel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele, NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) poolt jaotatava toodangu osas aga vastavale ministeeriumile (keskasutusele).

Neil juhtudel, kui kehtiva seadusandluse kohaselt on fondipidajale antud õigus jätta oma käsutusse materiaalsete ressursside reserv, teeb fondipidaja üheaegselt fondide jaotamise teatega vastavatele varustuse ja turustuse organitele teatavaks reservi jäetud toodangu koguse. Nende reservide jaotamise korra ja tähtajad töötab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee NSV Liidu huvitatud ministeeriumide (keskasutuste) ja liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul ja kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee.

Vajaduse korral võib fondipidaja teha fondide jaotuses muudatusi hiljemalt 50 päeva enne hankeperioodi (kvartali, kuu) algust.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha eri kord ja tähtajad fondide jaotamiseks ja jaotuses muudatuste tegemiseks.

Toodangufondid kehtivad selle aasta jooksul, milleks nad on eraldatud, kui kehtivas seadusandluses ei ole määratud muid tähtaegu.

9. Toodangu hankimise käsundeid annavad varustuse ja turustuse organid hankijaile ja ostjaile välja vastavalt eraldatud fondidele 15 päeva jooksul pärast fondipidajailt teadete saamist fondide jaotuse kohta, selle toodangu osas aga, mille fondid spetsifitseeritakse, — NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt määratavatel tähtaegadel, kuid hiljemalt 45 päeva enne planeeritava aasta (poolaasta, kvartali) algust.

Eraldatud fondide spetsifitseerimine toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt kehtestatavas korras ja tähtaegadel.

Hankekäsundid tuleb välja anda kooskõlas hankijaettevõtetele kinnitatud tootmisplaanidega.

Hankekäsundid antakse välja ka plaanilises korras jaotatava üleplaaniliselt valmistatava toodangu kohta. Enne sellise toodangu valmistamist võidakse hankekäsundeid välja anda ainult hankija nõusolekul. Käsundeid ei anta välja sellise toodangu hankimiseks, mille üleplaaniline väljalase on sätestatud korras keelatud.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt ettenähtavatel juhtudel võidakse toodangu hankimise käsundeid välja anda enne tootmis- ja jaotusplaanide kinnitamist (plaaniprojektide alusel) ja neid vajaduse korral täpsustada pärast kinnitatud plaanide saamist.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee juures asuvate varustamise ja turustamise peavalitsuste poolt hankijaile ja ostjaile väljaantavatest hankekäsunditest saadavad

nad ära kirjad NSV Liidu ministereeriumidele (keskasutustele) — fondi-
pidajatele.

Käsundeid toodangu hankimiseks vastavalt eraldatud fondidele võivad
varustuse ja turustuse organid välja anda ka hankijale ja fondipidajale,
toodangu ostjaid märkimata. Neil juhtudel arvutatakse hankekäsundi
väljaandmise tähtaega päevast, mil varustuse ja turustuse organid on
toodangu jaotusplaani saanud; fondipidaja peab hiljemalt 20 päeva jook-
sul pärast hankekäsundi saamist ostjaile ja hankijaile teatavaks tegema
andmed fondide jaotuse kohta.

Neil juhtudel, kui vastavalt kehtestatud korrale teostavad toodangu
jaotamist tarbijate vahel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Mate-
riaal-Tehnilise Varustamise Komitee süsteemi kuuluvad materiaal-tehni-
lise varustamise peavalitsused (valitsused), peavad viimased 20 päeva
jooksul pärast andmete saamist neile jaotamiseks eraldatud ressurside
kohta jaotama toodangu ja välja andma hankekäsundid hankijaile ja
ostjaile.

Hanke eritingimustes võidakse kindlaks määrata eri kord ja tähtajad
hankekäsundite väljaandmiseks.

10. Hankekäsundid antakse välja tavaliselt üheks aastaks, näidates
neis hankija ja ostja, toodangu koguse, grupilise sortimendi (nomenkla-
tuuri), hanketähtajad ja muud üksikasjalikumad andmed, mis on vajalikud
hankimiseks.

Hankekäsundite vormi määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõu-
kogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee.

11. Juhtudel, kui lepingud sõlmitakse tellimuste alusel, esitavad ette-
võtted ning varustuse ja turustuse organisatsioonid — ostjad hiljemalt
20 päeva jooksul pärast kinnistamisplaanide saamist (milles on vajaduse
korral kindlaks määratud hangete mahud) nende alusel hankijaile telli-
mused toodangu hankimiseks, näidates neis toodangu koguse, sortimendi
(nomenklatuuri), kvaliteedi, hanketähtajad ja muud vajalikud andmed.

Hanke eritingimustes võidakse kindlaks määrata eri kord ja tähtajad
tellimuste esitamiseks, arvestades üksikute toodanguliikide tootmise ja
hankimise planeerimise iseärasusi.

Ostjad võivad esitada hankijaile tellimusi ka toodangu osas, mida ei
jaotata plaanilises korras. Poolte vahel kujunenud kestvate majanduslike
sidemete puhul esitavad ostjad hankijaile sellise toodangu hankimise tel-
limusi kooskõlastatud tähtaegadel. Hankijal ei ole õigust neid majandus-
likke sidemeid ühepoolselt katkestada.

12. Hankekäsundid väljaandnud organid võivad neis muudatusi teha
või neid tühistada seoses fondide ümberjaotamisega (käesoleva põhimää-
ruse punkt 8), samuti muudel erandjuhtudel (edasilükkamatute üldriiklike
vajaduste tekkimine jms.) hiljemalt 45 päeva enne hankekäsundis näi-
datud hanketähtaja algust, teatades sellest üheaegselt hankijale, ostjale
ja fondipidajale.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha eri kord ja tähtajad muuda-
tuste tegemiseks hankekäsundis.

Neil juhtudel, kui hankekäsundi väljaandnud organ muudab või tü-
histab selle pärast seda, kui pooled on sõlminud lepingu, otsustavad vii-

mased lepingu muutmise või lõpetamise küsimuse käesoleva põhimääruse punktis 26 ettenähtud korras.

13. Keeldudes toodangu hankimise lepingu sõlmimisest või hankekäsundi üksikute tingimuste lepingusse võtmisest sel põhjusel, et hankekäsund on välja antud sätestatud korda ja tähtaegu rikkudes, peab hankija 10 päeva jooksul, arvates hankekäsundi saamisest, teatama sellest käsundi väljaandnud organile, samuti ostjale ja fondipidajale.

Hankekäsundi väljaandnud organ peab 10 päeva jooksul pärast sellise teate saamist kontrollima keeldumise põhjendatust ja teatama hankijale ja ostjale hankekäsundi tühistamisest, muutmisest või kinnitamisest. Kui hankekäsundi väljaandnud organ ei teata hankijale ja ostjale tähendatud aja jooksul oma otsust, loetakse hankija keeldumine vastuvõetuks.

14. Ostjal on õigus täielikult või osaliselt keelduda temale eraldatud toodangust ja selle toodangu hankimise lepingu sõlmimisest. Oma keeldumisest peab ostja teatama hankijale, fondipidajale ja hankekäsundi väljaandnud organile hiljemalt 10 päeva jooksul pärast teate saamist temale toodangu eraldamisest või pärast hankekäsundi saamist.

15. Fondipidaja on kohustatud hiljemalt 10 päeva jooksul pärast seda, kui ta on saanud ostjalt teate toodangust keeldumise kohta, selle toodangu ümber jaotama ja määrama hankijale ja hankekäsundi väljaandnud organile uue ostja. Kui fondipidaja süsteemis ei leidu sellele toodangule ostjat, teatab fondipidaja eraldatud fondist loobumisest NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele sama tähtaja jooksul, toodangu puhul, mida jaotavad NSV Liidu ministriumid (keskasutused) või liiduvabariikide ministrite nõukogud, — aga vastavale NSV Liidu ministriumile (keskasutusele) või liiduvabariigi ministrite nõukogule ja hankijale.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee, vastavatel juhtudel aga NSV Liidu ministrium (keskasutus) või liiduvabariigi ministrite nõukogu lahendab toodangu ümberjaotamise küsimuse, lähtudes sellest, et käsundid sellise toodangu hankimiseks teistele ostjatele tuleb hankijale välja anda hiljemalt 30 päeva jooksul pärast fondipidajalt teate saamist eraldatud fondist loobumise kohta, kui hanke eritingimustes ei ole ette nähtud teistsuguseid tähtaegu.

Toodangu järele nõudmise puudumisel otsustavad tähendatud organid sätestatud korras tema tootmise lõpetamise küsimuse.

16. Plaanielses korras jaotatavat toodangut, mis ei leia turgu hankekäsundite järgi, on ettevõttel õigus realiseerida oma äranägemisel.

Sellest toodangu realiseerimine võib toimuda juhul, kui vastav varustuse ja turustuse organ keeldub hankekäsundi väljaandmisest, samuti juhul, kui hankijaettevõtte ei ole saanud sellelt organilt toodangu hankimise käsundit 30 päeva jooksul pärast seda, kui temale on saadetud teade jaotamata jäänud toodangu kohta, või pärast seda, kui hankija on saanud fondipidajalt teate eraldatud fondist loobumise kohta (käesoleva põhimääruse punkt 15).

Kiiresti rikneva toodangu osas, mille hankimise käsundeid ei ole varustuse ja turustuse organid kindlaksmääratud tähtaegadel välja andnud, määratakse realiseerimise kord kindlaks hanke eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades.

III. Toodangu hankimise lepingute sõlmimise kord ja tähtajad

17. Toodangu hankimise lepinguid sõlmivad:

a) tootjaettevõtted (majanduskoondised) tarbijaettevõtetega (majanduskoondistega) neil juhtudel, kui:

tootja ja tarbija vahel on loodud otsesed ja kestvad majanduslikud sidemed;

toodangu valmistamiseks on vajalik selle tehnilise iseloomustuse kooskõlastamine vahetult tootja ja tarbija vahel;

hankimisele kuuluva toodangu kogus on hankeperioodil vähemalt minimaalse laadimisnormi suurune ja antud toodanguliigi turustamine või sellega tarbijate kompleksne varustamine ei ole pandud varustuse ja turustuse organisatsioonidele;

b) tootjaettevõtted (majanduskoondised) varustuse ja turustuse organisatsioonidega neil juhtudel, kui:

varustuse ja turustuse organisatsioonid turustavad tootjaettevõtte (majanduskoondise) poolt valmistatavat toodangut ja varustavad sellega tarbijaid komplekselt (nii oma ladudest ja baasidest kui ka toodangu transiidina laadimise teel);

üksikutele tarbijatele hankimisele kuuluva toodangu kogus on hankeperioodil minimaalsest laadimisnormist väiksem;

on nõutav toodangu sorteerimine, komplekteerimine või muu töötlemine varustuse ja turustuse organisatsiooni laos (baasis).

Neil juhtudel sõlmivad varustuse ja turustuse organisatsioonid hankijatena lepingud tarbijatega.

Tootja ja tarbija vahelisel kokkuleppel võidakse lepingut sõlmida otseselt nende vahel ka sel juhul, kui hankimisele kuuluva toodangu kogus on minimaalsest laadimisnormist väiksem, teatades sellest hankeasundis hankijana näidatud varustuse ja turustuse organisatsioonile.

Tarbijad võivad sõlmida varustuse ja turustuse organisatsioonidega lepinguid neile eraldatud fondide realiseerimise kohta. Neil juhtudel sõlmivad varustuse ja turustuse organisatsioonid, kes võtavad enda peale fondide realiseerimise, ostjatena lepingud hankijaettevõtetega (majanduskoondistega).

Erieeskirjades ettenähtud juhtudel sõlmivad ehitatavate ja rekonstrueeritavate ettevõtete jaoks seadmete, aparaatide, kaabli ning muude toodete hankimise lepinguid selle toodangu tootjaettevõtted komplekteerivate organisatsioonidega, viimased aga ehitatavate ja rekonstrueeritavate ettevõtetega. Tootjaettevõtted peavad ostjate nõudmisel vajaduse korral laadima seadmeid, aparaate, kaablit ning muid nendes lepingutes ettenähtud tooteid vahetult ehitatavatele ja rekonstrueeritavatele ettevõtetele minimaalsest laadimisnormist väiksemates kogustes.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha käesoleva põhimäärusega kehtestatud lepingusuhete struktuurist erinev struktuur.

18. Ostja ja hankija võivad teisi ettevõtteid ja organisatsioone kaasa tömmata osavõtule lepingust. Sel juhul võtavad need ettevõtted ja organisatsioonid — osalised vahetult osa kõigi lepingutingimuste väljatöötamisest, kirjutavad lepingule alla ja vastutavad kohustiste täitmise eest, igaüks oma osa piirides.

19. Leping sõlmitakse kirjalikult:

a) ühe dokumendi koostamise teel, millele pooled alla kirjutavad, kirjade ning telegrammide vahetamise teel kui ka sel teel, et hankija kinnitab ostja tellimuse vastuvõtmist;

b) sel teel, et käesoleva põhimääruse punktis 24 ettenähtud juhtudel võtavad pooled hankekäsundi täitmisele.

20. Lepingud sõlmitakse aastaks või muuks perioodiks, arvestades toodangu valmistamise ning hankimise aega.

Pooltel on õigus sõlmitud lepingu kehtivust pikendada uueks tähtajaks.

Kestvate majanduslike sidemete korral hankija ja ostja vahel sõlmitakse toodangu hankimise lepingud tavaliselt mitmeks aastaks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piirides.

21. Lepingutes näidatakse:

a) hankimisele kuuluva toodangu nimetus, kogus ja vajaduse korral laiendatud sortiment (nomenklatuur) markide, liikide, profiilide jne. järgi;

b) toodangu kvaliteet, vajalikel juhtudel aga ka kompleksus ja sortilisus;

c) lepingu kehtivuse üldine tähtaeg ja hanketähtajad (-perioodid);

d) toodangu hind ja lepingu üldsumma;

e) arvelduste kord;

f) hankija ja ostja makse- ja postirekvisiidid, samuti ostja laadimisrekvisiidid, kui tema on toodangu saajaks;

g) muud tingimused, mida hankija ja ostja peavad vajalikuks lepingus ette näha.

Kui pooled kooskõlastavad hankimisele kuuluva toodangu spetsifikatsiooni, on see lepingu lahutamatu koostisosa.

Kui lepingus puuduvad tingimused hanke objekti (toodangu nimetus, kogus ja kvaliteet), hanketähtaegade ja toodangu hinna kohta, ei loeta lepingut sõlmituks.

Kui leping on sõlmitud mitmeks aastaks või kui varem sõlmitud lepingu kehtivuse tähtaega on pikendatud, kooskõlastavad pooled igal aastal toodangu koguse, sortimendi (nomenklatuuri), kvaliteedi, hankimise tähtajad ja muud vajalikud tingimused käesolevas põhimääruses, hanke eritingimustes ja lepingus ettenähtud korras.

22. Lepingute sõlmimisel hankekäsundite alusel saadab hankija hiljemalt 20 päeva jooksul pärast hankekäsundi saamist ostjale allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris või kirja või telegrammi ettepanekuga luua lepingusuhted.

Kui lepingu sõlmimiseks on vajalik, et ostja esitaks toodangu spetsifikatsiooni tehnilise iseloomustuse või laiendatud sortimendiga (nomenklatuuriga), peab ostja sellise spetsifikatsiooni saatma hankijale 10 päeva jooksul pärast toodangu hankimise käsundi saamist, kui hanke eritingimustes ei ole ette nähtud teistsugust tähtaega. Hankija on kohustatud 10 päeva jooksul pärast tähendatud spetsifikatsiooni saamist ostjale lepinguprojekti saatma.

Kui ei ole võimalik kooskõlastada spetsifikatsiooni kogu lepingu kehtivuse perioodiks, esitab hankija või ostja selle ainult üheks kvartaliks,

poolaastaks või muuks perioodiks. Spetsifikatsiooni esitamise kord ja tähtajad järgnevateks perioodideks nähakse ette lepingus.

Lepingute sõlmimisel ostjate tellimuste alusel (käesoleva põhimääruse punkt 11) saadab hankija hiljemalt 30 päeva jooksul pärast ostja tellimuse saamist temale allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris või kinnitab sama tähtaja jooksul kirjaga või telegrammiga tellimuse vastuvõtmist.

Pärast lepinguprojekti saamist hankijalt kirjutab ostja sellele hiljemalt 10 päeva jooksul alla ja tagastab ühe eksemplari hankijale, kui aga lepingusuhted vormistatakse kirjade või telegrammide vahetamise teel, annab ostja sama tähtaja jooksul hankija kirjale või telegrammile vastuse.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha, et allakirjutatud lepinguprojekti saadab ostja hankijale.

Toodangu hankimine enne lepingu sõlmimise tähtaja möödumist võib toimuda üksnes ostja nõusolekul.

Ostjal on õigus sõlmida leping seadmete, masinate ja muude materiaalse väärtuste hankimiseks, mis kuuluvad ettevõtte või organisatsiooni põhifondide hulka, selleks ettenähtud vahendite piirides, kaasa arvatud pangakrediit.

23. Ettepanek lepingu sõlmimise kohta toodangu hankimiseks, mida plaanilises korras ei jaotata, samuti toodangu hankimiseks, mida hankija realiseerib oma äranägemisel (käesoleva põhimääruse punkt 16), võib tulla ükskõik kummalt poolelt. Lepingu sõlmimise ettepaneku saanud pool annab teisele poolele vastuse 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist.

Lahkarvamusi, mis tekivad sellise toodangu hankimiseks sõlmitava lepingu tingimuste suhtes, võib nii hankija kui ka ostja anda lahendada arbitraazile, kui pooled on saavutanud kokkuleppe toodangu koguse, sortimendi (nomenklatuuri) ja hanketähtaegade suhtes.

Kui tekib vaidlus seoses sellega, et hankija hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest toodangu hankimiseks, mida ei jaotata plaanilises korras, poolte vahel on aga kujunenud kestvad majanduslikud sidemed, on ostjal õigus anda selline vaidlus arbitraazi lahendada.

24. Lepingusuhteid toodangu hankimiseks võidakse luua sel teel, et pooled võtavad hankekäsundi täitmiseks juhtudel, kui hankijale ja ostjale väljaantud hankekäsund sisaldab kõik hankimiseks vajalikud andmed (toodangu kogus, sortiment ja kvaliteet, hanketähtajad ja muud), toodangu hind on kindlaks määratud hinnakirjas ega ole vajadust mingisuguste lisatingimuste kooskõlastamiseks.

Hankekäsund loetakse täitmiseks vastuvõetuks ja omandab lepingu jõu, kui 10 päeva jooksul pärast selle saamist ei tee huvitatud pool teisele poolele ettepanekut kooskõlastada hanke lisatingimused ega teata hankekäsundi väljaandnud organile (vastavatel juhtudel ka fondipidajale) ja teisele poolele, et ta ei nõustu hankekäsundiga.

Kui üks pool nõuab toodangu hankimise suhete vormistamist hankekäsundi alusel hankija ja ostja poolt allakirjutatava lepingu sõlmimise teel, ei ole teisel poolel õigust seda nõuet tagasi lükata.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha eri kord lepingusuhte vormistamiseks hankekäsundi täitmiseks võtmise teel.

Kui saadakse hankekäsund põhifondide hulka arvatava toodangu hankimiseks ja ostjal puuduvad selle toodangu soetamiseks määratud vahendid, peab ostja hiljemalt 10 päeva jooksul teatama sellest hankijale, fondipidajale ja hankekäsundi väljaandnud organile. Sel juhul ei saa pooled hankekäsundit täitmiseks võtta.

25. Kui lepinguprojekti saamisel tekib ühel lepingupoolel vastuväiteid lepingutingimustele, koostab ta 10 päeva jooksul lahtarvamuste protokoll ja saadab selle kahes eksemplaris teisele poolele koos allakirjutatud lepinguga, märkides lepingus lahtarvamuste olemasolu.

Lahkarvamuste protokoll saanud pool peab 20 päeva jooksul selle protokoll läbi vaatama (vajaduse korral koos teise poolega), võtma lepingusse kõik vastuvõetud ettepanekud, vaieldavad küsimused aga sama tähtaja jooksul andma vastavale arbitraažile lahendada.

Kui lahtarvamuste protokoll saanud pool ei anna reguleerimata jäänud lahtarvamusi mainitud tähtaja jooksul arbitraažile lahendada, loetakse teise poole ettepanekud vastuvõetuks.

Kuni vaidluse lahendamiseni on hankijal õigus hankida toodangut koguses ja sortimendis, millega ostja on nõustunud.

26. Lepingud või nende üksikud tingimused, mis on vastuolus seadusega, käesoleva põhimäärusega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude määruste või korraldustega või hankeeringimustega, on kehtetud.

Ühepoolne keeldumine lepingu täitmisest ja selle tingimuste ühepoolne muutmine ei ole lubatud, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Lepingut võidakse muuta või lõpetada poolte kokkuleppel. Lepingu muutmine või lõpetamine vormistatakse täiendava kokkuleppega, millele pooled alla kirjutavad, kirjade või telegrammide vahetamisega.

Pool, kes on saanud lepingu muutmise või lõpetamise ettepaneku, peab andma vastuse hiljemalt 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist. Kui pooled ei saavuta kokkulepet lepingu muutmise või lõpetamise kohta, lahendab nendevahelise vaidluse huvitatud poole avaldusel arbitraaž.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee määrab huvitatud ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul kindlaks üksikud toodanguliigid, mille saamisest võivad ostjad lepingu kehtivuse perioodil ühepoolselt kas täielikult või osaliselt keelduda, ja kehtestab sellisest toodangust keeldumise korra ning tähtajad, samuti selle kasutamise korra.

IV. Toodangu kogus, hankimise tähtajad ja kord

27. Hankimisele kuuluva plaanilises korras jaotatava toodangu kogus määratakse lepingus kindlaks vastavalt käesoleva põhimääruse punktis 6 nimetatud plaanilistele aktidele, samuti ostjate tellimustele.

Neil juhtudel, kui leping sõlmitakse enne plaani kinnitamist (ostja tellimuse alusel või enne plaani kinnitamist väljaantud hankekäsundi alusel), täpsustavad pooled vajaduse korral pärast kinnitatud plaaniülesannete saamist hankimisele kuuluva toodangu koguse, arvestades ostjale eraldatud фонде.

Pärast lepingu sõlmimist on ostjal õigus kooskõlastatult hankijaga kas täielikult või osaliselt keelduda lepingus ettenähtud toodangu saamisest, teatades sellest fondipidajale ja hankekäsundi väljaandnud organile 5 päeva jooksul pärast pooltevahelise kokkuleppe saavutamist.

Neil juhtudel vormistatakse lepingu muutmine või lõpetamine käesoleva põhimääruse punktis 26 ettenähtud korras.

Hankimisele kuuluva plaanilises korras mittejaotatava toodangu kogus määratakse lepingus kindlaks poolte kokkuleppel.

Hankimisele kuuluva toodangu laiendatud sortiment (nomenklatuur) määratakse lepingus kindlaks poolte kokkuleppel ja käesoleva põhimääruse punktis 22 ettenähtud korras.

28. Kui toodang laaditakse mitte lepingujärgsele ostjale, vaid saajaile, kes ei ole hankijaga lepinguvahekorras, saadab ostja hankijale laadimiskorraldused.

Laadimiskorralduste sisu, hankijale saatmise kord ja tähtajad, samuti laadimiskorralduste muutmise kord ja tähtajad määratakse kindlaks hanke eritingimustes või lepingus.

Kui hanke eritingimustes ega lepingus ei ole laadimiskorralduste esitamise korda ja tähtaegu ette nähtud, peab ostja hankijale saatma laadimiskorraldused aastaks või I kvartaliks ja üheaegselt tagastama allkirjutatud lepingu. Kui ostja lisas lepingu juurde laadimiskorralduse ainult I kvartaliks, siis peab ta hankijale esitama laadimiskorraldused II, III ja IV kvartaliks hiljemalt 30 päeva enne kvartali algust.

29. Toodangu hankimise tähtajad (kvartalised, kuulised, dekaadilised ja muud perioodid) määratakse kindlaks lepingus, arvestades vajadust tagada ostjate häireteta varustamine ja tootmise rütmilisus.

Juhul kui pooled on sõlminud lepingu hankekäsundi täitmiseks vastuvõtu teel ja hankekäsundis on näidatud kvartaline tähtaeg, toimub toodangu hankimine võrdselt kuude kaupa, kui pooled ei ole omavahel muid kvartalisiseseid hanketähtaegu kooskõlastanud või neid tähtaegu ei ole hanke eritingimustes ette nähtud.

Toodangu ennetähtaegne hankimine on lubatud ostja nõusolekul.

Ennetähtaegselt hangitud ja ostja poolt vastuvõetud toodang arvatakse järgmisel perioodil hankimisele kuuluva toodangu katteks.

Ühele saajale üle selle koguse hangitud toodangut, mis on antud hankeperioodiks ette nähtud lepingus või lepingu täitmiseks väljaantud laadimiskorralduses, ei arvata teistele saajatele hankimata jäänud toodangu katteks, samuti ei arvata antud sortimenti (nomenklatuuri) kuuluvate ühtede nimetustega toodangu hankimist teiste nimetustega toodangu hankimata jäänud koguste katteks, välja arvatud juhud, kui toodangu hankimine on toimunud ostja nõusolekul.

30. Toodangu hankimise kohustise täitmise päevaks loetakse:

a) toodangu laadimisel teiselinnalisele saajale — toodangu transpordi- või sideorganile üleandmise päev, mille määrab transpordidokumendil või sideorgani dokumendil leiduv kuupäev;

b) toodangu üleandmisel saaja või hankija (tootja) laos — üleandevastuvõtuakti kuupäev või toodangu kättesaamise allkirja kuupäev.

31. Toodangu kogus, mille hankija jättis hankimata või ostja jättis välja võtmata ühel hankeperioodil, lisatakse toodangu kogusele, mis kuulub hankimisele (väljavõtmisele) järgmisel perioodil.

Jooksva hankeperioodi esimesel kümnel päeval hangitud toodang arvatakse eelmisel perioodil hankimata jäänud toodangu katteks tingimusel, et jooksva perioodi hange täidetakse.

Hankimata (väljavõtmata) jäänud toodangu koguse järelhankimine (väljavõtmine) toimub sortimendis (nomenklatuuris), mis oli ette nähtud selleks perioodiks, mil esines puuduhange (vaegväljavõtmine), kui pooled ei kooskõlasta omavahel muud sortimenti (nomenklatuuri).

Hanke eritingimustes või lepingus võidakse ette näha hankimata (väljavõtmata) jäänud toodangu koguse järelhankimise (väljavõtmise) eri kord ja tähtsajad.

Ostjal on õigus keelduda, teatades sellest hankijale, toodangu vastuvõtmist, mille hankimise tähtaeg on möödunud, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Toodangu, mille hankija laadis enne ostjalt teate saamist, on viimane kohustatud vastu võtma ja selle eest tasuma.

Hankimata (väljavõtmata) jäänud toodangu koguse järelhankimine (väljavõtmine) toimub fondi kehtivuse tähtaja piirides. Plaanilises korras mittejaotatava toodangu järelhankimine (väljavõtmine) toimub lepingu kehtivuse tähtaja piirides, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

32. Toodangu hangib hankija:

a) teiselinnalistele saajatele — laadimise teel raudtee- või veetranspordiga kaubakiirusega, vastavates eeskirjades ettenähtud juhtudel aga autotranspordiga;

b) samalinnalistele saajatele — tavaliselt autotranspordiga tsentraliseeritud kohaleveo korras.

Lepingus võidakse ette näha toodangu laadimine mis tahes liiki transpordiga või toodangu väljavõtmine ostja (saaja) poolt hankija (tootja) laost.

Kui toodang veetakse kohale (ära) autotranspordiga, toimub toodangu pealelaadimine ja tagastatava taara mahalaadimine hankija jõudude ja vahenditega ning tema kulul, toodangu mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine saaja laos aga saaja jõudude ja vahenditega ning tema kulul.

33. Transpordikulud kannab hankija või ostja vastavalt toodangu hinnakirjale või pooltele kohustuslikele muudele eeskirjadele, nende puudumisel aga vastavalt lepingule.

Täiendavad kulud, mis on seotud toodangu ärasaatmisega ostja nõudel kiirendatud korras, tasub ostja.

Neil juhtudel, kui hinnaga franko vagun (laev) sihtjaam (-sadam) hangitav toodang tuleb vastavalt pooltele kohustuslikele eeskirjadele või lepingule laadida teiselinnalistele saajatele mitte raudtee- (vee-) transpordiga, vaid autotranspordiga ja kulud autotranspordi tariifi tasumisel ületavad raudtee (veete) veo maksumuse, — jaotatakse vahe veo maksumuses hankija ja ostja vahel vastavalt hinnakirjale, kui aga hinnakirjas sellekohane säte puudub, siis poolte kokkuleppel. Kui kokkulepet ei saavutata, jaotatakse vahe veo maksumuses võrdselt poolte vahel.

Juhul kui hankija (tootja) süü tõttu ei laaditud toodangut õigeaegselt raudtee- (vee-) transpordiga ja ostja (saaja) vedas toodangu hankija (tootja) laost ära autotranspordiga, hüvitab hankija (tootja) ostjale (saajale):

a) hinna puhul franko vagun (laev) sihtjaam (-sadam) — toodangu autotranspordiga kuni sihtjaamani (-sadamani) veo maksumuse kehtivate tariifide järgi;

b) hinna puhul franko vagun (laev) saatejaam (-sadam) — toodangu autotranspordiga kuni sihtjaamani (-sadamani) veo maksumuse ja selle toodangu raudtee- (vee-) transpordiga veo maksumuse vahe.

34. Toodang laaditakse saajale vastavalt minimaalsetele laadimisnormidele (vagunitega, konteineritega jne.).

Toodangu minimaalsed laadimisnormid määratakse kindlaks hanke eritingimustes. Kui selliseid norme mingile toodanguliigile ei ole kindlaks määratud, nähakse need vajaduse korral ette lepingus. Lepingus võidakse samuti ette näha toodangu autotranspordiga kohaleveo minimaalsed normid.

Lepingus võidakse kindlaks määrata toodangu minimaalsetest laadimisnormidest väiksemas koguses hankimise kord ja toodangu postpakki-dena saatmise kord.

Varustuse ja turustuse organisatsioonide ladudest ning baasidest hantatakse (väljastatakse) toodangut saajale igas vajalikus koguses alla minimaalsete laadimisnormide.

35. Neil juhtudel, kui lepingujärgne ostja ei ole toodangu saajaks (maksjaks), on hankija kohustatud ostjale teatama toodangu laadimisest saajatele, lähetades talle lepingus ettenähtud tähtaegadel ära kirjad laaditud toodangu arvetest, kui hanke eritingimustes või lepingus ei ole ette nähtud teistsugust toodangu laadimisest teatamise korda.

36. Toodangu koguselise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse kindlaks juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaz.

Toodangu koguseline vastuvõtt transpordi- või sideorganeilt toimub transpordis või sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

37. Ilma ostja nõusolekuta hangitud toodangu, mis ei ole lepingus ette nähtud, samuti toodangu, mis on hangitud lepingu tingimusi rikkudes, võtab ostja (saaja) vastutavale hoiule, kui ta keeldub selle vastuvõtust kasutamiseks, välja arvatud juhud, kui ostjal (saajal) on vastavalt kehtivale seadusandlusele õigus keelduda sellise toodangu vastuvõtust transpordiorganeilt.

Toodangu vastutavale hoiule võtmisest on ostja (saaja) kohustatud hankijale teatama telegraafi teel ühe ööpäeva jooksul, arvates toodangu vastuvõtust. Hankija on kohustatud telegraafi teel käsutama vastutavale hoiule võetud toodangut hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates teate saamisest. Kui korralduse andmisega toodangu kasutamise kohta viivitatakse üle mainitud tähtaja, on ostjal (saajal) õigus sisse nõuda hankijalt käesoleva põhimääruse punktis 71 ettenähtud viivist, kui aga ostja (saaja) ei saanud korraldust 30 päeva jooksul, arvates hankijale teate saatmisest, on tal õigus toodangut käsutada, kasutades eelkõige selle kohapeal realiseerimise võimalusi.

Kiiresti rikneva toodangu saabumisel, mis ei ole lepingus ette nähtud või on hangitud lepingu tingimusi rikkudes, peab ostja (saaja) kontrollima selle kogust ja kvaliteeti ning viivitamatult nõudma telegraafi teel hankijalt vajalikke juhiseid, hankija aga on kohustatud need juhised andma samuti telegraafi teel ühe ööpäeva jooksul. Kui hankijalt selle tähtaja jooksul vastust ei saabu, võib ostja (saaja) käsutada seda toodangut iseisvalt.

Plaanilises korras jaotatava toodangu realiseerimine toimub kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee süsteemi kuuluva materiaal-tehnilise varustamise peavalitsusega (valitsusega), kelle tegevuspiirkonnas ostja (saaja) asub.

Vastutavale hoiule võetud toodangu realiseerimisest ostjale (saajale) laekunud summad, maha arvatud toodangu vastuvõtu, mahalaadimise, hoidmise ja realiseerimise kulud, tuleb üle kanda hankijale (saatjale) NSV Liidu Riigipanga poolt kehtestatavas korras ja tähtajal.

Kui toodangu veab kohale hankija, on ostjal õigus keelduda vastu võtmast toodangut, mis on kohale toimetatud üle lepingus ettenähtud koguse (nii üldsummas kui ka sortimendi üksikute nimetuste järgi), samuti muid lepingutingimusi rikkudes.

V. Toodangu kvaliteet ja kompleksus

38. Hangitav toodang peab kvaliteedilt (tarbekindlus, kasutamisiga ja muud näitajad) vastama riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele ja näidistele (etaloonidele).

Kui toodangule ei ole vastavate organite poolt kinnitatud riiklikke standardeid, tehnilisi tingimusi ega näidiseid, peab toodangu kvaliteet vastama hankijaettevõtte (-organisatsiooni) poolt kooskõlastatult ostjaga kinnitatud tehnilistele tingimustele või poolte vahel kooskõlastatavatele näidistele.

Riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ning indeksid märgitakse lepingus. Tehnilised tingimused lisatakse lepingu juurde, kui need juba varem ei ole antud ostjale saadetud. Vajaduse korral määratakse lepingus kindlaks tehniliste tingimuste eksemplaride arv, mis tuleb ostjale üle anda, et varustada nendega toodangu tarbijaid.

Kui hangitakse toodangut, millel on olemas kinnitatud näidised, märgitakse lepingus kinnitamise kuupäev ja näidise kinnitanud organisatsiooni nimi. Näidise tehniline kirjeldus lisatakse lepingu juurde.

Kooskõlastatud näidiste järgi toodangu hankimisel kirjeldatakse neid lepingus, esitades nende hoidmise korra, mis tagab näidiste säilimise ja välistab nende algupära vaidlustamise võimaluse.

Kui lepingu kehtivuse perioodil on hangitava toodangu riiklikke standardeid muudetud või kinnitatud uued standardid, peab hankija sellest ostjale teatama hiljemalt 30 päeva enne nende kehtestamist. Uued või muudetud tehnilised tingimused või näidiste tehnilised kirjeldused peab hankija saatma ostjale sama tähtaja jooksul.

Lepingus võidakse ette näha kõrgema kvaliteediga toodangu hankimine, võrreldes riiklike standardite, kinnitatud tehniliste tingimuste või näidistega.

39. Toodangu garantiitähatajad määratakse riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes garantiitähataegu ei ole määratud, võidakse need ette näha lepingus.

Poolled võivad lepingus määrata pikemad garantiitähatajad, kui on ette nähtud riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes.

Garantiitähataega arvutatakse toodete eksploatatsiooni andmise päevast, kuid tegutsevates ettevõtetes hiljemalt 6 kuu möödumisest ja ehitatavates ettevõtetes hiljemalt 9 kuu möödumisest, nende toodete osas aga, mida kasutatakse ettevõtetes, kus töö on hooajalise iseloomuga, samuti varuosade puhul, hiljemalt ühe aasta möödumisest nende ettevõtetesse saabumise päevast, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole määratud teisiti.

Komplekteeritavate toodete ja koostisosade garantiitähataeg loetakse võrdseks põhitoote garantiitähatajaga ja lõpeb üheaegselt selle toote garantiitähataja lõppemisega, kui põhitoote riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes ei ole ette nähtud teisiti.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes on määratud toodangu kõlblikkuse tähtajad, siis määravad poolled lepingus sellise toodangu hankimise tähtajad kindlaksmääratud kõlblikkuse-tähataegade piires. Kõlblikkuse tähataega arvutatakse toodangu valmistamise päevast.

40. Hankija (tootja) on kohustatud ostjaga kooskõlastatud lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul omal kulul kõrvaldama toodangus garantiitähataja jooksul avastatud puudused või toodangu ümber vahetama, kui ta ei tõesta, et puudused on tekkinud ostja (saaja) poolt toodangu kasutamise ja hoidmise eeskirjade rikkumise tagajärjel. Poolte kokkuleppel võib ostja (saaja) kõrvaldada puudused hankija (tootja) kulul.

Toodangu puuduste kõrvaldamine või selle ümbervahetamine garantiitähataja jooksul ei vabasta hankijat käesoleva põhimääruse punktis 61 või 62 ettenähtud trahvi tasumisest.

Juhul kui garantiitähatajaga toodangu puudused kõrvaldatakse, pikendatakse seda tähataega aja võrra, mille kestel toodangut avastatud puuduste tõttu ei kasutatud. Kogu toote ümbervahetamise korral arvutatakse uut garantiitähataega ümbervahetamise päevast arvates.

41. Toodang peab olema hangitud komplekselt, vastavalt riiklike standardite, tehniliste tingimuste ja hinnakirjade nõuetele. Lepingus võidakse ette näha toodangu hankimise ühes komplekti juurde kuuluvate täiendavate toodetega (osadega) või ilma üksikute komplekti kuuluvate toodeteta (osadeta), mida ostja ei vaja.

Kui toodangu kompleksus ei ole kindlaks määratud riikliku standardiga, kinnitatud tehniliste tingimustega või hinnakirjaga, võidakse see vajalikel juhtudel kindlaks määrata lepingus.

Lepingus võidakse ette näha, et komplekti üksikud osad laaditakse ostjale (saajale) kooskõlastatud tähtaja jooksul otseselt tootjatehastest. Sel juhul võib hankija esitada ostjale arve komplekti eest tasumiseks pärast kõigi selle osade laadimist tootjatehaste poolt, kui lepingus ei ole ette nähtud teistsugust tasumise korda.

42. Hanke eritingimustes või lepingus nähakse ette, milliste dokumentidega tõendab hankija hangitava toodangu kvaliteeti ja kompleksust (sertifikaat, toodangu kvaliteeditunnistus, tehniline pass, tehnilise vastuvõtu akt jms.), samuti tuuakse ära ka nende dokumentide ja muu vajaliku dokumentatsiooni (monteerimise, katsetamise, seadistamise, eksploateerimise jms. juhendid) ostjale (saajale) saatmise kord ja tähtjad.

Riikliku kvaliteedimärgiga toodangu hankimise lepingus märgitakse selle toodangu riikliku standardi number. Sellise toodangu arvetes ja saatedokumentides märgitakse, et toodangule on antud riiklik kvaliteedimärk.

43. Hangitav toodang kuulub markeerimisele riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuete kohaselt. Kui riiklikud standardid või tehnilised tingimused ei sisalda nõudeid toodangu markeerimise kohta, võidakse sellised nõuded ette näha lepingus. Pooltel on õigus lepingus ette näha markeerimise kohta erinõudeid, mida riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes ei ole.

Hangitavale toodangule või selle pakendile tuleb panna kaubamärgid, mis on registreeritud sätestatud korras. Kaubamärke ei panda toodetele, mis vastavalt riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele ei kuulu markeerimisele.

Kui hangitakse toodangut, mis ei ole markeeritud või nõuetekohaselt markeeritud, on ostjal (saajal) õigus seda markeerida või muuta toodangu markeeringut oma vahenditega, kuid hankija kulul, kui see aga on võimatu, siis nõuda, et toodangu markeeriks või markeeringu muudaks hankija. Hankija on kohustatud täitma ostja nõudmise poolte vahel kooskõlastatud tähtaja jooksul. Kui hankija seda nõudmist ei täida ja toodangu kasutamine või realiseerimine ilma markeeringuta või ilma markeeringu muutmiseta ei ole võimalik, on ostjal (saajal) õigus toodangu vastuvõttust keelduda.

44. Toodangu kvaliteedilise vastuvõtu kord ja tähtjad määratakse juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaz.

Toodangu kvaliteediline vastuvõtt transpordi- ja sideorganeilt toimub transpordis ja sideorganites kehtivate eeskirjade kohaselt.

VI. Toodangu taara ja pakend

45. Toodangu taara ja pakend peavad vastama riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuetele. Taara riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ning indeksid märgitakse lepingus.

Kui nõudeid, millele peab vastama toodangu taara või pakend, ei ole määratud riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes, võidakse need ette näha lepingus.

Riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes ühtede toodanguliikide jaoks ettenähtud taarat võidakse vastavalt lepingule kasutada teiste toodanguliikide jaoks.

Taara ja pakend peavad olema antud toodangu jaoks kõlblikud ja tagama selle säilimise (nii koguselt kui ka kvaliteeditl) veol ja hoiul.

Toodangu vedu konteinerites toimub ilma taarata, kui riiklikud standardid, tehnilised tingimused või üksikute veoseliikide veo eeskirjad ei näe ette teisiti.

Neil juhtudel, kui toodangu hind sisaldab taara ja pakendi maksumuse ning selline toodang laaditakse või väljastatakse ostja nõusolekul pakkimatult varustuse ja turustuse organisatsioonide baasidele või ladudele, hüvitab hankija ostjale taara ja pakendi maksumuse, samuti toodangu pakkimise ja taarastamise kulud hinnakirjades või hanke eritingimustes ettenähtud suuruses. Kui hinnakirjades või hanke eritingimustes mahahindluse määrasid pole antud, nähakse need ette lepingutes.

Iga pakitud kaubakoha taaral, pakendil või lipatsil peab olema riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, hinnakirjadele või lepingule vastav markeering.

Toodangu laadimisel raudtee-, vee- või muud liiki transpordiga peab igal pakitud kaubakohal olema ka veoste veo eeskirjades ettenähtud erimarkeering.

46. Korduvalt kasutatavad taara, pakke- ning sidumismaterjalid tuleb tagastada hankijale (tootjale) või ära anda taarat koguvatele organisatsioonidele.

Taara, pakke- ning sidumismaterjalide tagastamise või äraandmise kord ja tähtajad, samuti vastutus hilinenud tagastamise või äraandmise eest ning taara ja nimetatud materjalide vastuvõtust keeldumise eest määratakse kindlaks vastavate sätestatud korras antavate juhenditega või hanke eritingimustega, neis ettenägemata juhtudel aga — lepinguga.

Taara eest tagatisraha võtmine on lubatud üksnes hinnakirjades, hanke eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ettenähtud juhtudel.

Hankija, kes teostab toodangu tsentraliseeritud kohalevedu, on kohustatud tagastatava taara saajate juurest ära vedama, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades ei ole ette nähtud teisiti.

Taara, pakke- ning sidumismaterjalide tagastamise ja inventartaara amortisatsioonikulud kannab hankija, kui hanke eritingimustes, muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

VII. Hinnad ja arvelduste kord

47. Toodangu, samuti taara ja pakendi hinnad määratakse kehtivas seadusandluses ettenähtud korras.

Lepingus nähakse ette konkreetne hind ja märgitakse hinnakirja või muu akti number, millega hind on kinnitatud, kinnitamise kuupäev, samuti hinna kinnitanud organ. Hinda võidakse lepingus ette näha ka viitega vastavale positsioonile selles hinnakirjas või muus aktis, millega hind on kinnitatud.

Vastavatel juhtudel nähakse lepingus ette peale toodangu hinna ka kehtestatud mahahindlused ning hinnalisandid, märgitakse organ, kes on need kinnitanud, ja kinnitamise kuupäev, samuti franko liik, kui seda pole hinnakirjas näidatud.

Kui toodangule on määratud ajutine hind, tuleb lepingus märkida selle kehtivuse tähtaeg.

Neil juhtudel, kui toodangule on määratud grupiline limiithind, määratakse lepingus hind kinnitatud limiitide piirides.

Kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel määratakse hangitava toodangu hind ja franko liik kindlaks poolte kokkuleppel.

Poolte kokkuleppel võidakse ette näha juurdemaksud kehtivale hinnale, kui hangitakse riiklike standardite või tehniliste tingimustega võrreldes kõrgema kvaliteediga või pikemate garantiitähhtaegadega toodangut, ja kui vastavad juurdemaksud ei ole hinnakirjades kindlaks määratud.

Taara maksumuse tasub ostja (saaja), kui hinnakirjas on ette nähtud, et see tasutakse peale toodangu hinna. Pakendi maksumus jääb hankija kanda, kui hinnakirjas ei ole ette nähtud teisiti.

Kinnitatud hinna muutmise korral lepingu kehtivuse tähtaja jooksul peab hankija, niipea kui temale saab teatavaks hinna muudatus, teatama sellest ostjale.

Enne hinna muutmist laaditud (väljastatud) toodangu eest tasutakse laadimise (väljastamise) momendil kehtinud hinnaga, kui hinna muutmise aktis ei ole määratud teisiti.

Kui pooltele kohustuslike eeskirjadega on määratud, et toodangu hankimisel varustuse ja turustuse organisatsioonide kaudu nõuavad need organisatsioonid ostjailt sisse juurdehindluse, siis märgitakse lepingus juurdehindluse määr ühes viitega aktile, millega see on kinnitatud.

Lepingutingimused toodangu hankimise kohta sätestatud korras kinnitatud hindadest erinevate hindadega on kehtetud ja toodangu eest tasumine toimub nõuetekohaselt kinnitatud hindadega, välja arvatud juhud, kui kehtivas seadusandluses on pooltele antud õigus määrata kinnitatud hindadele juurdemakse või realiseerida toodangut madalamate hindadega.

48. Arveldused toodangu eest toimuvad tavaliselt otseselt toodangu saatjate ja saajate vahel.

Ostja, kes ei ole saajaks, võtab toodangu eest toimuvatest arveldustest osa NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ja korraldustes, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites või hanke eritingimustes ettenähtud juhtudel.

Hankijate arvete tsentraliseeritud tasumine on lubatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel.

Arvelduste kord ja vormid määratakse lepingus kindlaks vastavalt NSV Liidu seadusandlusele. Seejuures peavad pooled lähtuma sellest, et arveldused samalinnaliste hangete osas, samuti arveldused teiselinnaliste hangete osas toodangu eest, mis on vastu võetud üleande-vastuvõtuaktide järgi, toimuvad peamiselt limiteeritud ja limiteerimata tšekiraamatute tšekkidega, maksekorraldustega või plaaniliste maksete korras. Neil juhtudel, kui arvelduste vorm antud toodanguliigi või hankijate ja ostjate teatud kategooriate jaoks on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste või korraldustega, NSV Liidu Riigipanga juhenditega või hanke eritingimustega, näidatakse lepingus nendes aktides ettenähtud arvelduste vorm.

Toodangu hanke eritingimused peavad arvelduste korra ja vormi poolest olema kooskõlastatud NSV Liidu Riigipangaga, kapitaalehituseks mivneva toodangu hangete osas aga ka NSV Liidu Ehituspangaga.

Lepingus näidatakse, millised arveldus- või muud dokumendid lähetab hankija (saatja) ostjale (saajale), ja nähakse ette nende dokumentide saatmise kord ja tähtajad.

49. Arvelduste aktseptivormi korral on maksjal õigus täielikult keelduda maksenõude aktsepteerimisest järgmistel juhtudel:

a) kui maksenõue on esitatud tellimata (lepingus ettenägemata) toodangu kohta;

b) kui toodang on laaditud ebaõigel aadressil;

c) kui toodang on hangitud ennetähtaegselt ilma ostja nõusolekuta;

d) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kogu toodang on halvakvaliteediline või mittekomplektne;

e) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud toodangu madalam sordilisus (kvaliteet), võrreldes toodangu kvaliteeti tõendavas dokumendis näidatud sordilisusega (kvaliteediga), ja ostja (saaja) on keeldunud selle toodangu vastuvõtust;

f) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et toodang on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud nõuetekohaselt ja kui seoses sellega ei saa ostja (saaja) toodangut kasutada või realiseerida ning tal ei ole võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

g) kui toodangul puudub kinnitatud või seatud korras kooskõlastatud hind;

h) kui hankija on esitanud maksenõude toodangu kohta, mille eest on juba varem tasutud;

i) kui hankija on esitanud kaubata maksenõude, s. o. maksenõude toodangu kohta, mis tegelikult on laadimata või saajale üle andmata;

j) kui hankija on teel oleva toodangu ümber adresseerinud;

k) kui maksenõudes või muus kauba- (makse-) dokumendis puudub viide laaditud või üleantud toodangu hinna alusele.

50. Arvelduste aktseptivormi korral on maksjal õigus osaliselt keelduda maksenõude aktseptist järgmistel juhtudel:

a) kui koos tellitud toodanguga on laaditud tellimata toodangut, samuti kui toodang on laaditud suuremas koguses kui tellitud;

b) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et osa toodangust on halvakvaliteediline või mittekomplektne, et taara on halvakvaliteediline ja et toodang on madalama sordilisusega (kvaliteediga), võrreldes arves näidatud sordilisusega (kvaliteediga);

c) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et osa toodangust on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud nõuetekohaselt, ja kui seoses sellega ei saa ostja (saaja) toodangut kasutada või realiseerida ning tal ei ole võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

d) kui osal toodangust puudub kehtestatud korras kinnitatud või kooskõlastatud hind;

e) kui maksenõudes on kõrgendatud toodangu või taara kindlaksmääratud hindu või juurdehindlusi, samuti kui maksenõudesse on võetud alusetuid juurdehindlusi;

f) kui maksenõudes või arves on avastatud aritmeetiline viga;
g) kui maksenõue esitatakse toodangu kohta, mille eest on juba varem osaliselt tasutud;

h) kui hankija on esitanud osaliselt kaubata maksenõude, millesse on võetud sellise toodangu maksumus, mis ei esine laaditud (üleantud) toodanguna veo-, saate- või üleande-vastuvõtudokumentides;

i) kui enne maksenõude aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud toodangu puudujääk selle vastuvõtmisel hankija (saatja) esindajalt, kes veost saatis.

51. Maksjal on õigus keelduda maksenõude aktsepteerimisest täielikult või osaliselt peale käesoleva põhimääruse punktides 49 ja 50 nimetatud aluste ka muudel alustel, mis on ette nähtud NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites, hanke eritingimustes või lepingus.

Maksja on kohustatud teatama aktseptist keeldumise motiivid pangale ja hankijale 2 päeva jooksul samalinnaliste ja 3 päeva jooksul teiselinnaliste arvelduste korral, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ning korraldustes, samuti NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites ei ole ette nähtud eri tähtaegu.

Maksenõude aktsepteerimisest osalise keeldumise korral peab maksja peale selle saatma hankijale üksikasjalise arvutuse, mis põhjendab osalist aktseptist keeldumist (millise toodangu eest tasumisest on maksja keeldunud, millise sordi hinda on kõrgendatud jne.).

Muude arveldusvormide puhul, peale aktseptivormi, on maksjal (ostjal) õigus täielikult või osaliselt keelduda toodangu eest tasumisest kõigil juhtudel, kui vastavalt käesolevale põhimäärusele, hanke eritingimustele või pooltele kohustuslikele muudele eeskirjadele või lepingule on maksjale (ostjale) antud õigus täielikult või osaliselt keelduda toodangu vastuvõtmist ning selle eest tasumisest.

52. Kui toodangu eest toimuvatest arveldustest võtab osa ostja, kes ei ole toodangu saajaks, on ostjal õigus 5 päeva jooksul pärast seda, kui teda teenindavasse pangaasutusse saabus saaja keeldumine ostja nimel väljakirjutatud maksenõude aktsepteerimisest, keelduda hankija maksenõude aktsepteerimisest käesoleva põhimääruse punktides 49 ja 50 ettenähtud alustel, samuti ka NSV Liidu Riigipanga ning NSV Liidu Ehituspanga juhendites, hanke eritingimustes või lepingus ettenähtud muudel alustel.

53. Kui ostja ei ole maksjaks, võib hankija maksja põhjendamata keeldumise korral maksenõude aktsepteerimisest või maksmisega üle 20 päeva viivitamise korral esitada maksenõude ostjale NSV Liidu Riigipanga juhendites ettenähtud korras.

Neil juhtudel tasub ostja peale toodangu maksumuse ka viivise maksetähtaja möödalaskmise eest, maksenõude aktsepteerimisest põhjendamatu keeldumise korral aga ka trahvi aktseptist keeldumise eest. Viivis ja trahv võetakse maksenõudesse toodangu eest tasumise kohta.

54. Ostja on kohustatud hankijale tasuma lepingu järgi hangitud seadmete, masinate ja põhifondide hulka kuuluvate muude materiaalsete väärtuste maksumuse temal selleks otstarbeks olevate vahendite või pangakrediidi arvel.

Juhul kui ostja ei tasunud hankijale nimetatud toodangu eest, võidakse selle maksumus arbitraaži otsuse põhjal sisse nõuda ostjal kapitaalehituseks olevate üldiste assigneeringute arvel. Kui toodangu eest ei ole tasutud ostja suhtes kõrgemalseisva organisatsiooni süü tõttu, võidakse toodangu maksumus sisse nõuda selle organisatsiooni käsutuses olevate kapitaalehituse vahendite arvel.

55. Arvelduste akreditiivivormi puhul on maksja kohustatud avama akreditiivi hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates hankijalt nõude saamisest.

Akreditiivi avamise nõudes peab hankija näitama akreditiivi summa, täpsed pangarekvisiidid ja milliseks tähtjaks NSV Liidu Riigipanga juhendites kindlaksmääratud tähtaegade piirides see avada tuleb.

Kui akreditiivi avamisega viivitatakse, ei vastuta hankija akreditiivi kasutamata jätmise eest ja toodangu hankimise tähtaeg pikeneb vastavalt.

Kui maksjaks olev ostja ei ava akreditiivi järjekordse hanketähtaja (-perioodi) kestel, on hankijal õigus realiseerida toodang teistele ostjatele. Plaanilises korras jaotatava toodangu realiseerimine toimub neil juhtudel kooskõlastatult hankekäsundi väljaandnud varustuse ja turustuse organiga. Kui hankijale 30 päeva jooksul (kiiresti rikneva toodangu puhul 10 päeva jooksul) teist ostjat ei esitata, on tal õigus realiseerida toodang oma äranägemisel.

Kui maksja, kes ei ole ostjaks, ei ava akreditiivi, võib hankija nõuda ostjalt teise maksja määramist. Kui 10 päeva jooksul pärast sellise nõude esitamist teist maksjat hankijale ei esitata, on hankijal õigus nõuda ostjalt hankimiseks ettevalmistatud toodangu eest tasumist, esitades garantii selle olemasolu kohta.

56. Maksetega süstemaatilise viivitamise korral (olenemata viivituse kestusest) on hankijal õigus üle viia teiselinnaline korratu maksja kuni 3 kuuks arvelduste akreditiivivormile, samalinnaliselt maksjalt aga nõuda toodangu eest eelnevat tasumist. Kui maksja ei ole lepingupooleks, peab hankija maksja üleviimisest nendele arveldusvormidele teatama ostjale.

Kui ostja süstemaatiliselt viivitab arveldustes hankijaga või kui viivitatakse masinate ja seadmete eest tasumisega panga poolt teostatava finantskontrolli motiividel, on hankijal õigus anda toodang ostjale vastutavale hoiule. Ostja kohustused hankija vastu toodangu vastutava hoiu alal lõpevad toodangu eest tasumise momendil.

57. Kui on tasutud toodangu eest, mis kvaliteedilt või kompleksu-selt ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele või lepingule, võib ostja (saaja) 10 päeva jooksul pärast seda, kui kindlaksmääratud tähtaegadel on koostatud akt toodangu mittevastava kvaliteedi või mittekomplektsuse kohta, esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) kontolt aktseptita korras mahakandmiseks.

Kui arveldused toodangu eest on toimunud ostjaga, kes ei ole saajaks, võib ostja esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) kontolt aktseptita korras mahakandmiseks 5 päeva jooksul, arvates päevast, mil ostjat teenindavasse pangasutusse saabus saaja maksenõue vastavate summade aktseptita mahakandmiseks ostja kontolt.

58. Juhul kui hankija on korduvalt laadinud toodangut, mis kvaliteedilt ja sordilisuselt ei vasta lepingutingimustele (kui see on kindlaks tehtud toodangu vastuvõtu aktidega), võib ostja tasuda selle maksumuse alles pärast kvaliteedilist vastuvõttu (kindlaksmääratud vastuvõtutähtaegade piirides), teatades sellest eelnevalt hankijale ja vastavatele pangaasutustele. Selline arvelduste kord võidakse kehtestada kuni 6 kuuks.

VIII. Varaline vastutus

59. Kui hankija viivitab toodangu hankimisega või ei hangi toodangut lepingus kindlaksmääratud tähtajal, maksab ta ostjale viivituse korral kuni 10 päeva trahvi 3 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahvi 5 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud toodangu maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Kui viivitatakse seadmete hankimisega või ei hangita neid käikulastavate ehituste jaoks, samuti kui viivitatakse toodangu hankimisega või ei hangita seda Kaug-Põhja piirkondadesse ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse või tootmise hooajalise iseloomuga ettevõtetele kiiresti rikneva toodangu nende poolt varumise, töötlemise või valmistamise perioodil, nõutakse trahv sisse poolteisekordses suuruses.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha eri trahvimäär katsemasinate ning -seadmete, samuti individuaalselt valmistatud masinate ja seadmete hankimisega viivitamise või nende hankimata jätmise eest.

Kui hankijalt — varustuse ja turustuse organisatsioonilt nõutakse trahv sisse poolteisekordses suuruses juhul, kui toodangu tootjaettevõtte on süüdi, kannab viimane varalist vastutust varustuse ja turustuse organisatsiooni ees samal määral.

Põllumajandusliku toodangu hankimisega viivitamise või hankimata jätmise korral nõutakse trahv sisse: viivituse korral kuni 10 päeva 1 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahv 2 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud toodangu maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Neil juhtudel, kui leping ei näe ette toodangu sortimenti, nõutakse trahv sisse tähtajal hankimata jäänud toodangu üldmaksumusest.

Sanktsioone toodangu hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud sortimendi üksikute nimetuste järgi kohaldatakse hankijale ka neil juhtudel, kui lepingus ettenähtud tähtajal on hange toodangu maksumuse summas täidetud.

Toodangu hankimisega viivitamise eest või toodangu hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud tähtajal vastutab hankija sätestatud korras kinnitatud veoplaanide piirides. Hankija ei vabane vastutusest neil juhtudel, kui plaanis ei ole ette nähtud küllaldast arvu veovahendeid tema süü tõttu või kui seda plaani on kärbitud hankijast olenevatel asjaoludel.

60. Kui hangitakse toodangut, mida ei ole lepingus ette nähtud, ilma ostja nõusolekuta (kaasa arvatud toodang, mida hangitakse üle lepingus ettenähtud koguste sortimendi üksikute nimetuste järgi ja ennetähtaegne hange) ja ostja keeldub selle toodangu kasutamiseks vastuvõtust ning jätab selle vastutavale hoiule, maksab hankija ostjale trahvi 3 protsendi

suuruses, kiiresti riknevalt toodangult aga 5 protsendi suuruses vastuvõtmata toodangu maksumusest.

61. Kui toodang tunnistatakse praagiks, kuna ta ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, peab ostja (saaja) keelduma toodangu vastuvõtust ning selle eest tasumisest, sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses praagiks tunnistatud toodangu maksumusest, kui aga toodangu eest on juba tasutud, siis seatud korras nõudma makstud summade tagastamist.

Kui tootja (hankija) võtab õigeaks ostja (saaja) pretensiooni, kes keeldus praagiks tunnistatud toodangu vastuvõtust, peab ta 10 päeva jooksul, kiiresti rikneva toodangu puhul aga 24 tunni jooksul pretensiooni saamise momendist arvates seda toodangut käsutama.

Kui tootja (hankija) mainitud tähtaegade jooksul ei käsuta praagiks tunnistatud toodangut, võib ostja (saaja) selle realiseerida kohapeal või tagastada tootjale (hankijale). Kiiresti riknev toodang tuleb igal juhul realiseerida kohapeal.

62. Kui hangitud toodangus avastatakse tootmisdefekte, mida saab kõrvaldada kohapeal, on ostjal (saajal) õigus:

a) kõrvaldada defektid oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul või nõuda defektide kõrvaldamist tootja (hankija) poolt toodangu asukohas;

b) kuni toodangu defektide kõrvaldamiseni keelduda selle eest tasumisest, kui aga toodangu eest on juba tasutud, siis sätestatud korras nõuda tasutud summade tagastamist;

c) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahv 5 protsendi suuruses selle toodangu maksumusest.

Kui ostja (saaja) nõudel peab defektid kõrvaldama tootja (hankija), siis tuleb need kõrvaldada poolte kokkuleppel määratava lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul.

Kui tootja (hankija) ei kõrvalda defekte kindlaksmääratud tähtaja jooksul, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 20 protsendi suuruses toodangu maksumusest, mille defektid ei ole kõrvaldatud. Seejuures on saajal (ostjal) õigus keelduda toodangu vastuvõtust ja nõuda selle ümbervahetamist.

63. Neil juhtudel, kui hangitud toodang vastab riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta lepingus ettenähtud kõrgendatud kvaliteedinõuetele, samuti siis, kui riikliku kvaliteedimärgiga hangitud toodang vastab riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta atesteeritud toodangu antud liigi jaoks ettenähtud nõuetele, on saajal õigus tasuda toodangu eest ilma kõrgendatud kvaliteedi eest ettenähtud lisanditeta või keelduda toodangu vastuvõtust ja selle eest tasumisest.

Trahvimäär kvaliteedilt mainitud nõuetele mittevastava toodangu hankimise eest nähakse ette lepingus.

64. Mittekomplektse toodangu hankimise korral on ostja (saaja) kohustatud:

a) nõudma toodangu täielikku komplekteerimist või mittekomplektse toodangu ümbervahetamist komplektse vastu poolte kokkuleppel määratava lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul;

b) kuni mittekomplektse toodangu järelkomplekteerimiseni või ümbervahetamiseni komplektse toodangu vastu keelduma selle eest tasumisest, kui aga toodangu eest on juba tasutud, siis seatud korras nõudma tasutud summade tagastamist;

c) sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses mittekomplektse toodangu maksumusest, kaasa arvatud puuduvate osade maksumus.

Kui tootja (hankija) toodangut poolte vahel kooskõlastatud tähtjal ümber ei komplekteeri, on ostjal (saajal) õigus mittekomplektne toodang tagastada.

65. Kui tööstusliku katsenäidisena (-partiina) hangitud toodangus või individuaalselt valmistatud masinates ja seadmetes avastatakse konstruktsioonilisi puudusi, on tootja (hankija) kohustatud kõrvaldama need puudused oma vahenditega ja omal kulul poolte kokkuleppel määratava lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul. Sellise toodangu hankimisel käesoleva põhimääruse punktides 61 ja 62 ettenähtud trahve ei kohaldata.

Kui konstruktsioonilisi puudusi kooskõlastatud tähtjal ei kõrvaldata, nõuab ostja (saaja) sisse trahvi: kui viivitus on kestnud kuni 10 päeva — 3 protsendi suuruses toodangu maksumusest, kui aga viivitus on kestnud üle 10 päeva, siis täiendavalt trahvi 5 protsendi suuruses toodangu maksumusest.

Kui konstruktsiooniliste puuduste kõrvaldamine on tehniliselt võimatu, tagastab ostja (saaja) toodangu tootjale (hankijale), viimane on aga kohustatud peale mainitud trahvi tasumise tagastama toodangu eest saadud summad.

Kui tootja (hankija) ja ostja (saaja) vahel tekivad lahkarmused selles, kas on tegemist konstruktsiooniliste puuduste või tootmisdefektidega ja kelle süü tõttu on nad tekkinud, siis antakse need lahkarmused poolte kokkuleppel 10 päeva jooksul vastavale teadusliku uurimise instituudile või ekspertidele-spetsialistidele läbivaatamiseks.

Seeriatena väljalastava toodangu hankimise eest konstruktsiooniliste puudustega vastutab tootja (hankija) käesoleva põhimääruse punktis 62 ettenähtud ulatuses ja korras.

66. Kui hangitud toodangu sort (kvaliteet) on madalam, kui on näidatud toodangu kvaliteeti tõendavas dokumendis, kuid toodang vastab riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele ja näidistele, on ostjal (saajal) õigus:

a) keelduda toodangu eest tasumisest ja selle vastuvõtust, kui aga toodangu eest on juba tasutud, siis seatud korras nõuda tasutud summade tagastamist või toodang vastu võtta ja tasuda selle eest hinnaga, mis on ette nähtud hinnakirjas vastava sordi (kvaliteediga) toodangule;

b) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahv 200 protsendi suuruses toodangu allahindluse summast, kuid mitte üle 20 protsendi toodangu maksumusest enne allahindlust.

67. Riiklike standardite, tehniliste tingimuste või lepingu vastaselt markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud toodangu, samuti ilma taarata või pakendita toodangu või mittenõuetekohases taaras või pakendis toodangu hankimise korral maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 5 protsendi suuruses selle toodangu maksumusest.

Juhul kui toodang kuulub edasisaatmisele või hoidmisele, võib ostja (saaja) peale trahvi sissenõudmise pakkida ja taarastada toodangu oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul, või nõuda samalinnaliselt tootjalt (hankijalt) toodangu pakkimist või taarastamist.

Toodangu hankimise eest markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud taaras maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 protsendi suuruses markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud taara maksumusest.

68. Toodangu hankimise eest ilma sertifikaadita või muude lepingus ettenähtud dokumentideta, mis tõendavad toodangu kvaliteeti, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 rubla igalt sellise hanke juhult.

69. Mittevastava kvaliteediga, mittekomplektset, samuti markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud toodangut, mida ostja (saaja) pole vastu võtnud, ei arvestata lepingukohustiste täitmiseks. Kui ostja ei ole keeldunud sellise toodangu ümbervahetamisest, tuleb see ümber vahetada heakvaliteedilise, komplektse ja nõuetekohaselt markeeritud toodangu vastu jooksval hankeperioodil või muul poolte vahel kooskõlastatud tähtajal.

70. Kui nõutakse sisse trahv sellise toodangu hankimise eest, mis on tunnistatud praagiks, kuna ta ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, samuti kui nõutakse sisse trahv madalama sordi (kvaliteediga) toodangu hankimise eest selle vastuvõtust keeldumise korral (käesoleva põhimääruse punktid 61 ja 62), siis ei nõuta trahvi toodangu mittekomplektsuse ning toodangu ja taara markeeringu puudumise või mittenõuetekohase markeeringu eest ning sama toodangu hankimise eest mittenõuetekohases taaras või pakendis.

71. Kui hankija kindlaksmääratud tähtaegadel ei tee korraldust ostja (saaja) poolt vastutavale hoiule võetud toodangu kasutamise kohta, maksab ta ostjale (saajale) viivist 0,2 protsendi suuruses toodangu maksumusest iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 5 protsendi sellest maksumusest.

72. Kui hankija jätab tema nõudel avatud akreditiivi selle kehtivuse tähtajal kasutamata, maksab ta ostjale (maksjale) trahvi 5 protsendi suuruses akreditiivi kasutamata jäänud summast.

73. Kui laaditud toodangu arvete ära kirjad jäävad kindlaksmääratud tähtaja jooksul ostjale, kes ei ole toodangu saajaks (maksjaks), saatmata või hanke eritingimustes või lepingus ettenähtud muud teated (käesoleva põhimääruse punkt 35) andmata, maksab hankija (saatja) ostjale trahvi 10 rubla suuruses igalt arvelt või 25 rubla suuruses igalt juhult, mil teated jäid andmata.

74. Plaanilises korras jaotatava toodangu laadimise (väljastamise) eest ostjale (saajale), kellele see toodang ei ole eraldatud, samuti toodangu ärakasutamise eest oma vajadusteks üle eraldatud fondide maksab tootja (hankija) vastavale varustuse ja turustuse organisatsioonile trahvi 25 kuni 100 protsendi suuruses selle toodangu maksumusest, välja arvatud juhud, kui kehtiva seadusandluse järgi on tootjale (hankijale) antud õigus realiseerida toodangut oma äranägemisel.

75. Kui hankekäsundeid väljaandvale varustuse ja turustuse organile ei esitata õigeaegselt andmeid fondide jaotamise kohta ostjate vahel, maksavad ministriumid (keskasutused) — fondipidajad isemajandamise

õigusi kasutavate valitsuste (osakondade jm.) näol, kellele on pandud toodangu jaotamine, sellele organile trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 250 rubla.

Neil juhtudel, kui fondipidajaile on pandud kohustus esitada andmed fondide jaotuse kohta vahetult hankijaettevõtetele ja -organisatsioonidele (käesoleva põhimääruse punkt 9), makstakse tähendatud trahv hankijale.

76. Kui hankijale ja ostjale ei anta õigeaegselt välja hankekäsundit, mis on aluseks lepingu sõlmimisel (käesoleva põhimääruse punkt 9), maksab hankekäsundeid väljaandev isemajandav organ hankijale ja ostjale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 250 rubla.

Neil juhtudel, kui hankekäsundid antakse varustuse ja turustuse orga-nite poolt hankijaile ja fondipidajaile välja ostjaid märkimata, makstakse tähendatud trahv hankijale ja fondipidajale.

77. Viivituse eest lepingu sõlmimisel või põhjendamata kõrvalehoidu-mise eest selle sõlmimisest maksab süüdi olev pool teisele poolele trahvi 50 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 500 rubla.

78. Kui lepingus on ette nähtud, et hankija või ostja esitab teatud tähtaja jooksul spetsifikatsiooni toodangu tehnilise iseloomustusega või laiendatud sortimendiga (nomenklatuuriga) ja see jääb esitamata või õige-aegselt esitamata, põhjustab see trahvi maksmise 2 protsendi suuruses selle toodangu maksumusest, mille kohta spetsifikatsiooni ei esitatud või ei esitatud õigeaegselt.

79. Kui õigeaegselt ei esitatud laadimiskorraldusi toodangu ärasaat-miseks (käesoleva põhimääruse punkt 28), maksab ostja hankijale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 250 rubla.

Juhul kui ostja ei esita hankijale õigeaegselt laadimiskorraldusi too-dangu ärasaatmiseks, on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv laadimiskorralduse esitamisega hilinemise eest, vaid pärast lepingus ette-nähtud hanketähtaja saabumist nõuda tasumist ka selle toodangu eest, mille kohta laadimiskorraldust ei ole antud, esitades garantii selle too-dangu olemasolu kohta.

80. Kui ostja ei võta toodangut välja või keeldub alusetult toodangu saamisest, mille hankija lepingus kindlaksmääratud tähtajal (perioodil) kohale veab, maksab ta hankijale trahvi 5 protsendi suuruses väljavõt-mata (tähtajal saamata) toodangu maksumusest.

Seda trahvi ostjalt ei nõuta, kui tal vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 14 oli õigus seatud korras ühepoolselt keelduda toodangu saa-misest.

Juhul kui toodangut ei võeta välja (alusetult keeldutakse selle saa-misest), on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv, vaid nõuda ka väljavõtmata (tähtajal saamata) toodangu maksumuse tasumist, esitades garantii selle toodangu olemasolu kohta.

Juhul kui ostja täielikult või osaliselt keeldub tema poolt tellitud spetsiaaltoodete vastuvõtust, peab ta tasuma hankijale (tootjale) tellimuse selle osa eest, mis on keeldumise momendiks täidetud või täitmisel, sa-muti tootja poolt tootmise tehnoloogiliseks ettevalmistamiseks tehtud

kulutused, välja arvatud juhud, kui keeldumine selliste toodete vastuvõtust toimus hankija (tootja) süü tõttu.

81. Kui ostja (maksja) ilma aluseta keeldub täielikult või osaliselt maksenõude aktsepteerimisest, samuti kui ta hoidub kõrvale toodangu eest tasumisest muude arveldusvormide puhul (ei ava akreditiivi, ei anna välja tšekki, ei esita pangale maksekorraldust), maksab ta hankijale trahvi 5 protsendi suuruses summast, mille tasumisest ta keeldus või kõrvale hoidus.

Kui hangitud toodangu eest ei tasuta õigeaegselt, maksab ostja (maksja) hankijale viivist 0,03 protsendi suuruses hilinenud makse summast iga viivituspäeva eest. Kui seadmete eest tasumisega on viivitatud seoses sellega, et ostja ei ole täitnud «Ehituse finantseerimise eeskirjades» ettenähtud nõudeid, kõrgendatakse mainitud viivise määra 50 protsendi võrra.

82. Kui hankija või ostja ei tagasta toodangu eest toimunud arvel dustel ülearu saadud rahasummasid (ühe ja sama toodangu eest korduv tasumine, toodangu hindade ebaõige kohaldamine, kaubata arve tasumine), maksab süüdi olev pool teisele poolele protsente nende rahaliste vahendite kogu kasutamise aja eest 5 protsenti aastas.

Trahvi (viivise) maksmise kohta esitatavate pretensioonide ja hagide osas protsente ei arvutata.

83. Kui vahendid on kontolt aktseptita maha kantud ilma aluseta, maksab süüdi olev pool teisele poolele trahvi 5 protsendi suuruses aluse tult aktseptita korras mahakantud summast.

84. Kui ostja (saaja) oma süü tõttu ei täida hankija (saatja) nõudmist vastutavale hoiule võetud toodangu laadimise (väljastamise) kohta, samuti kui ta kasutab seda toodangut enne selle eest tasumist, maksab ta hankijale trahvi 8 protsendi suuruses toodangu maksumusest, mis on ära kasutatud ilma tasumiseta või mida ei ole hankijale tema nõudmisel väljastatud.

85. Käesolevas põhimääruses ettenähtud kohustiste täienduseks hanke eritingimustes kehtestatud kohustiste rikkumise eest võidakse hanke eritingimustes ette näha trahv (viivis).

Lepingus võidakse ette näha sanktsioonid selliste kohustiste täitmata jätmise ja mittenõuetekohase täitmise eest, mille rikkumise eest kehtiv seadusandlus sanktsioone ette ei näe.

Lepinguosalised võivad mõlema poole nõusolekul kõrgendada käesolevas põhimääruses ja hanke eritingimustes lepingutingimuste rikkumise eest ettenähtud sanktsioonide määra, välja arvatud maksetega viivitamise eest tasutava viivise määr. Kui kokkulepet ei saavutata, kohaldatakse trahvi (viivist) käesolevas põhimääruses ja hanke eritingimustes kehtestatud määrades.

Kui vastutuse ulatus on kehtivas seadusandluses täpselt kindlaks määratud, ei ole kokkulepped poolte vastutuse piiramise kohta lubatud.

Arbitraažiorganeil on erandjuhtudel õigus vähendada kohustisi rikkunud poolelt sissenõudmisele kuuluvate sanktsioonide määra.

Arbitraažiorganeil on samuti õigus sisse nõuda lepingupoolelt, kes on lepingutingimusi jämedalt rikkunud, trahvi (viivist) kuni 50 protsendi võrra kõrgendatud määral, sissenõutud summadest selle osa kandmisega liidueelarve tuludesse.

86. Varustuse ja turustuse organisatsioonide ning muude hankijate vastutus ostjate pretensioonide järgi, mis tulenevad importtoodangu hankimisest, piirdub summadega, mida seatud korras võidakse sisse nõuda välisfirmadelt, välja arvatud juhud, kui kohustiste mittenõuetekohane täitmine on tingitud nende hankijate süüst.

87. Käesolevas põhimääruses ettenähtud sanktsioone arvutatakse lähtudes hindadest, mille alusel toimuvad toodangu eest arveldused tarbijatega. Hanke eritingimustes võidakse ette näha sanktsioonide arvutamine toodangu keskmiste hindade järgi.

88. Trahvi (viivise) maksmisest olenemata hüvitab lepingut rikkunud pool teisele poolele selle tagajärjel tekitatud kahjud osas, mis ei ole kaetud trahviga (viivisega).

Kahjude hulka arvatakse kulud, mis lepingupool on teinud seoses kohustise täitmata jätmisega või mittenõuetekohase täitmisega, vara kaotamine või rikkumine, samuti ka saamata jäänud tulud, mis ta oleks saanud, kui teine pool oleks kohustise täitnud.

Juhul kui on hangitud mittevastava kvaliteediga või mittekomplektset toodangut, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) kindlaksmääratud trahvi ja hüvitab peale selle niisuguse hankega tekitatud kahju, võtmata arvesse trahvi.

Viivituse või kohustise muu mittenõuetekohase täitmise puhuks kehtestatud trahvi (viivise) maksmine ja mittenõuetekohase täitmisega tekitatud kahjude hüvitamine ei vabasta lepinguosalisi kohustise täitmisest natuuras, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
9. aprilli 1969. a. määrusega nr. 269

Rahvatarbekaupade hangete

põhimäärus

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus reguleerib suhteid rahvatarbekaupade hangete alal, et täielikumalt rahuldada elanikkonna nõudmist kaupade järele ja häireteta varustada nendega turuväliseid tarbijaid järgmistel alustel:

tsentraliseeritud riikliku planeerimise ühendamine ettevõtete ja organisatsioonide laialdase majandusliku initsiatiiviga, ratsionaalsete majanduslike sidemete arendamine kaupade hankimise alal ettevõtete ja organisatsioonide vahel;

tööstusettevõtete poolt ostjate tellimuste alusel kõrgekvaliteediliste kaupade laialdases sortimendis väljalaskmise ja hankimise tagamine, arvestades elanikkonna hooajalist nõudmist, rahvuslikke ja elukondlikke erinevusi;

isemajandamise edasine arendamine, hankelepingu osatähtsuse tõstmine rahvamajanduses, ettevõtete ja organisatsioonide vastastikuse materiaalse vastutuse suurendamine, plaani- ja lepingudistsipliini tugevdamine.

2. Käesolev põhimäärus hõlmab nii plaanilises korras jaotatavate kui ka mittejaotatavate, turu ja turuvälise sihitusega rahvatarbekaupade hanked (sealhulgas hanked tööstuslikuks tarbimiseks ja tööstuslikuks töötlemiseks), olenemata ettevõtete ja majandusorganisatsioonide — hankijate ja ostjate alluvusest.

Vastavalt käesolevale põhimäärusele toimub ka tootmistehnilise otsarbega toodangu hankimine turu tarbimiseks.

Kaupade hankimine ekspordiks ja riiklikku reservi, samuti nõukogude organisatsioonide tellimuste täitmine kaupade importimiseks NSV Liitu toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestavas korras.

Importkaupade hankimine siseturul toimub vastavalt käesolevale põhimäärusele, välja arvatud juhud, kui erieeskirjad määravad teisiti.

Kaupade hankimine sõjaväeorganisatsioonidele toimub käesoleva põhimääruse alusel, arvestades «Sõjaväeorganisatsioonide vajadusteks teostatavate toodangu hangete põhitingimusi».

3. Kaupade hankimine toimub lepingute alusel.

Leping on põhiliseks dokumendiks, mis määrab kindlaks poolte õigused ja kohustused nii plaanilises korras jaotatavate kui ka mittejaotatavate kaupade kõikide liikide hankimisel.

Kaupade hankimine ilma lepingu sõlmimiseta toimub ainult NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt ettenähtud juhtudel.

Kaupade hankimine teistesse liiduvabariikidesse, Kaug-Põhja piirkondadesse ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse toimub esmajärjekorras.

Ettevõtted ja organisatsioonid — hankijad ja ostjad peavad lepingute sõlmimisel ja täitmisel juhinduma käesolevast põhimäärusest, mis lahendab kõigile hankijaile ja ostjaile ühised hankeküsimused.

Kumbki pool peab lepingute sõlmimisel ja täitmisel silmas pidama teise poole isemajandamise huve, täitma oma kohustusi sotsialistlikule rahvamajandusele kõige ökonoomsemal viisil ja andma teisele poolele kõiksugust kaasabi tema kohustuste täitmisel.

4. Üksikute kaubaliikide hankimise iseärasused, samuti Kaug-Põhja piirkondadesse ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse kaupade hankimise iseärasused võidakse ette näha hanke eritingimustes.

Hanke eritingimused töötab välja käesoleva põhimääruse alusel NSV Liidu Kaubandusministeerium koos Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee ja NSV Liidu huvitatud ministeeriumide (keskasutuste) osavõtul. Kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga võib hanke eritingimused vajaduse korral välja töötada NSV Liidu ministeerium (keskasutus), kes on peamine hankija, koos NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee ja NSV Liidu teiste huvitatud ministeeriumidega (keskasutustega).

Sõjaväeorganisatsioonidele üksikute kaubaliikide hankimise iseärasused võidakse ette näha hanke eritingimustes, mis käesoleva põhimääruse alusel töötab välja NSV Liidu Kaitseministeerium kooskõlastatult NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) — peamiste hankijatega.

Kaupade hanke eritingimused kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž.

Vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes valmistatavate ja põhiliselt vabariigis tarbitavate kaupade hanke eritingimused võidakse välja töötada ja kinnitada liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kehtestatavas korras, kui antud liiki kaupadele ei ole kinnitatud hanke eritingimusi vastavalt käesoleva punkti neljandale lõikele.

Hanke eritingimustesse ei ole lubatud võtta norme, mis kitsendavad poolte õigusi iseseisvalt kindlaks määrata selliseid hanketingimusi, mida käesoleva põhimääruse kohaselt võivad pooled kehtestada lepinguga.

5. Kaupade hankimise lepingutes ettenähtud kohustiste täitmata jätmine on riikliku distsipliini rikkumine ja toob endaga kaasa distsipliini rikkunud ettevõtete ja organisatsioonide varalise vastutuse.

Ettevõtete ja organisatsioonide juhtijad ning muud ametiisikud kannavad kehtivas seadusandluses ettenähtud vastutust kaupade hankimise kohustiste täitmata jätmise eest.

Ministeeriumid, keskasutused, kooperatiivkeskused, varustuse ja turustuse organid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, samuti

tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud kontrollima alluvates ettevõtetes ja organisatsioonides lepingute sõlmimise ja täitmise õigeaegsust ja õigsust ning rakendama vajalikke abinõusid lepingudistsipliini rikkujate suhtes.

II. Kaupade hankimise lepingute sõlmimise plaanilised alused

6. Samal ajal kui hankijaministriumid ja -keskasutused teevad alluvatele ettevõtetele teatavaks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani aastaülesanded rahvatarbekaupade realiseerimise mahu ja nomenklatuuri osas, teatavad nad neist ülesannetest vastavalt NSV Liidu Kaubandusministriumile, liiduvabariigi kaubandusministriumile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele ja teistele ministriumidele (keskasutustele), kellele on pandud kaupade jaotamine.

Vastavalt perspektiivplaanis kindlaksmääratud aastaülesannetele toimub ostjate kinnistamine hankijatele tellimuste esitamiseks, mis on aluseks järgnevale lepingute sõlmimisele plaanilises korras jaotatavate kaupade hankimiseks.

Ostjaid hankijatele kinnistavad organid vastava nomenklatuuri kaupade alal määratakse NSV Liidu Kaubandusministriumi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee ja NSV Liidu teiste ministriumide (keskasutuste) poolt, kellele on pandud kaupade jaotamine.

Kaupu, mida plaanilises korras ei jaotata, realiseerivad hankijad iseisvalt.

7. Ostjad kinnistatakse hankijatele üheks aastaks või muuks kaupade hankimise perioodiks. Kestvate majanduslike sidemete korral toimub kinnistamine pikemaks perioodiks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piires.

Ostjate hankijatele kinnistamise kord ja tähtajad nähakse ette hanke eritingimustes. Kaupade osas, millele hanke eritingimusi ei ole kinnitatud, määravad kinnistamise korra NSV Liidu Kaubandusministrium koos Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu, NSV Liidu huvitatud ministriumide (keskasutuste) ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteega (tema nomenklatuuri kaupade alal).

Ostjate kinnistamine hankijatele peab toimuma vastavalt käesoleva põhimääruse punktis 12 ja hanke eritingimustes ettenähtud lepingusuhete struktuurile, lähtudes vajadusest arendada ratsionaalseid ja püsivaid majanduslikke sidemeid kaupade hankimisel, samuti arvestades veostevoolu normaalsete suundade skeeme.

Hankijate ja ostjate vahel kujunenud püsivate sidemete muutmine võib vajaduse korral toimuda üksnes pärast seda, kui on hoolikalt kontrollitud uue hankija valmidust antud kaupade hankimiseks.

8. Ostjaid hankijatele kinnistav organ saadab neile teated kinnistamise kohta. Teates näidatakse hankija ja ostja nimed, hankimisele kuuluvate kaupade üldmaht aasta kohta, vajaduse korral jaotusega kvartalite

järgi, perspektiivplaani aastaülesandes ettenähtud sortimendis. Kui ostjad kinnistatakse hankijatele pikemaks ajaks, teatakse neile need andmed igal aastal.

Kaupade hankimiseks turuväliseks tarbimiseks ja tootmistehnilise otsarbega toodangu hankimiseks turu tarbimiseks võidakse ostjaile ja hankijaile välja anda hankekäsundid hanke eritingimustes või muudes kohustuslikes eeskirjades määratud korras ja tähtaegadel. Sellised hankekäsundid on aluseks lepingute sõlmimisel.

Plaanilises korras jaotatavate üleplaaniiselt valmistatavate kaupade hankimiseks saadab kinnistav organ hankijaile ja ostjaile teated või hankekäsundid, milles ta näitab hankimisele kuuluvate kaupade mahud ja sortimendi, välja arvatud juhud, kui kaupade üleplaaniiline väljalase on keelatud.

Juhul kui vastavalt kehtivale seadusandlusele tehakse muudatusi tootmisplaanis või antakse lisaülesanne kaupade väljalaskmiseks, saadab kinnistav organ hiljemalt 10 päeva jooksul pärast selle kohta teate saamist ostjaile ja hankijaile teated muudatuste kohta, mis on tehtud varasemas kinnistamises (hangete mahtudes) või väljaantud hankekäsundites.

Plaanilises korras jaotatavate kaupade hankimise ülesanne kehtib aasta jooksul, mille kohta ta on antud, kui seadusandluses ei ole kehtestatud teistsuguseid tähtaegu.

9. Pärast teate saamist ostjate hankijatele kinnistamise kohta esitavad ostjad hankijaile tellimused eeloleval aastal hankimisele kuuluvate kaupade osas.

Kaupade hankimiseks esitatavates tellimustes märgitakse laiendatud sortiment (nimetuste, liikide, artiklite ja muude kaubatunnuste järgi), kaupade kogus, kvaliteet ja hankimise tähtajad.

Ja- ja hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonid (ettevõtted), samuti ettevõtted (organisatsioonid) — turuvälised tarbijad esitavad tööstusettevõtetele tellimused 20 päeva jooksul pärast kinnistamise teate saamist.

Hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonidele (ettevõtetele) — hankijaile esitavad ostjad tellimused 10 päeva jooksul pärast kinnistamise teate saamist.

Ostjad võivad esitada hankijaile tellimusi ka kaupade kohta, mida ei jaotata plaaniis korras. Poolte vahel kujunenud kestvate majanduslike sidemete korral esitavad ostjad hankijaile tellimused selliste kaupade hankimiseks nende vahel kooskõlastatud tähtaegadel. Hankijal ei ole õigust neid majanduslikke sidemeid ühepoolset katkestada.

Hanke eritingimustes nähakse vajaduse korral ette kaupade tellimuste esitamise kord ja tähtajad, mis erinevad põhimääruse käesolevas osas ettenähtuist, samuti nende tellimuste minimaalsed suurused.

Hanke eritingimustes võidakse samuti ette näha, et enne tellimuste esitamist ostjate poolt peavad tööstusettevõtted — hankijad organiseerima nende kaupade näidiste ülevaatuse, mida kavatakse eeloleval aastal välja lasta, ja saatma ostjaile kataloogid, prospektid, konfektsioonikaardid ja muud kaupu iseloomustavad materjalid.

10. Ostjal on õigus täielikult või osaliselt keelduda temale eraldatud kaupade saamisest, kui need on üleliigsed või ei ole vajalikud, ja lepingu sõlmimisest nende kaupade hankimiseks.

Keeldudes eraldatud kaupade saamisest või lepingu sõlmimisest plaanilises korras jaotatavate kaupade hankimiseks, peab ostja sellest hankijale ja kaubad eraldanud organile teatama hiljemalt 10 päeva jooksul pärast seda, kui ta on saanud teate ostja kinnistamisest hankijale või hankekäsundi.

Kui teistel ostjatel on nõudmine kaupade järele, mille saamisest ostja keeldus, on kaubad eraldanud organ hiljemalt 10 päeva jooksul kaupadest keeldumise teate saamisest arvates kohustatud kaubad ümber jaotama ja hankijale uue ostja teatama. Kui kaupade ümberjaotamine on võimatu, teatab need eraldanud organ sellest sama tähtaja jooksul hankijale ja liiduvabariigi kaubandusministeeriumile või ministeeriumile (keskasutusele), kellele on pandud kaupade jaotamine.

Kui ei ole võimalik ümber jaotada kaupu, mille saamisest ostja keeldus, teatab liiduvabariigi kaubandusministeerium sellest liiduvabariigi plaanikomiteele või NSV Liidu Kaubandusministeeriumile.

NSV Liidu Kaubandusministeerium, liiduvabariigi plaanikomitee või teised ministeeriumid, kellele on pandud kaupade jaotamine, arutavad läbi ja lahendavad kaupade ärakasutamise küsimuse, vajaduse korral aga teevad vastavatele organitele ettepaneku nende kaupade tootmise lõpetamiseks, millede järele ei ole nõudmist.

Hankijaettevõttel (-organisatsioonil) on õigus plaanilises korras jaotatavaid kaupu realiseerida oma äranägemisel, kui 30 päeva jooksul pärast seda, kui ta teatas jaotamata kaupade olemasolust neid jaotavale organile, see organ ei määra ostjat, kellele need kaubad tuleb hankida, või kui see organ keeldub kaupade jaotamisest.

Hankijaettevõttel (-organisatsioonil) on õigus realiseerida sellised kaubad oma äranägemisel ka sel juhul, kui 30 päeva jooksul, kiiresti riknevate kaupade puhul aga 10 päeva jooksul pärast seda, kui ostja keeldus kaupade hankimise lepingu sõlmimisest, vastav organ ei teata hankijale uut ostjat.

11. Ministeeriumidel ja keskasutustel ei ole õigust teha alluvate hankijaettevõtete plaanides muudatusi hangitavate kaupade mahu ja nomenklatuuri osas, ilma et need muudatused oleksid kooskõlastatud organiga, kellele on pandud nende kaupade jaotamine.

III. Kaupade hankimise lepingute sõlmimise kord ja tähtajad

12. Kaupade hankimise lepinguid sõlmivad:

I. Tööstusettevõtted (majanduskoondised) — hankijad:

a) jaekaubanduse ettevõtetega ja riiklike ning tarbijate kooperatsiooni kaubandusorganisatsioonidega, kes asuvad hankijaga samas linnas, oblastis, krais või oblastilise jaotuseta vabariigis;

b) suurte jaekaubanduse ettevõtete ja organisatsioonidega olenemata nende asukohast;

c) ettevõtete ja organisatsioonidega — turuväliste tarbijatega.

Käesoleva punkti alapunktides «a», «b» ja «c» tähendatud ettevõtted ja organisatsioonid võivad sõlmida lepinguid vahetult tööstusettevõtete (majanduskoondistega) juhtudel, kui neile ettevõtetele ja organisatsioonidele hankimise perioodil hangitava kauba kogus sortimendis ei ole laadimise või kohaleveo minimaalsest normist väiksem.

Hankija ja ostja vahelisel kokkuleppel võib lepingu sõlmida ka neil juhtudel, kui hankimisele kuuluva kauba kogus on laadimise või kohaleveo minimaalsest normist väiksem, teatades sellest organile, kes kinnistab ostjaid hankijaile;

d) kaupade tarbimise rajoonides asuvate riiklike hulgikaubanduse organisatsioonide (ettevõtete) ning varustuse ja turustuse organisatsioonidega, tarbijate kooperatiivide liitude (välja arvatud tarbijate kooperatiivide rajooniliidud) ning nende hulgikaubanduse ettevõtetelega;

e) riikliku kaubanduse ja tarbijate kooperatsiooni hulgiorganisatsioonidega (-ettevõtete) ning vastavate varustuse ja turustuse organisatsioonidega, kelle tegevuspiirkonnas tööstusettevõtted (majanduskoondised) asuvad, neil juhtudel, kui antud kaupade hankimise iseärasuste tõttu ei saa neid laadida tarbimisrajoonidesse ilma eelneva sorteerimiseta või hoidmiseta, samuti ka siis, kui neile organisatsioonidele on pandud kaupade hankimine teistesse vabariikidesse, kraidesse ja oblastitesse.

II. Käesoleva punkti alapunktides «d» ja «e» näidatud hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonid jaekaubanduse ettevõtete ning organisatsioonide ja turuväliste tarbijatega, neil juhtudel aga, kui see on majanduslikult otstarbekohane, ka teiste hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonidega (ettevõtete)ga).

Hanke eritingimustes võidakse ette näha käesoleva põhimäärusega kehtestatud lepingusuhete struktuurist erinev struktuur.

Ostja ja hankija võivad teisi ettevõtteid ja organisatsioone kaasa tõmata osalisele osavõtule lepingust. Sel juhul võtavad need ettevõtted ja organisatsioonid — osalised vahetult osa kõigi lepingutingimuste väljatöötamisest, kirjutavad lepingule alla ja vastutavad kohustiste täitmise eest, igaks oma osa piires.

13. Leping sõlmitakse kirjalikult:

a) ühe dokumendi koostamise teel, millele pooled alla kirjutavad, nii kirjade ning telegrammide vahetamise teel kui ka sel teel, et hankija kinnitab ostja tellimuse vastuvõtmist;

b) sel teel, et käesoleva põhimääruse punktis 20 ettenähtud juhtudel võtavad pooled hankekäsundi täitmisele.

14. Lepingud sõlmitakse nii aastaks või muuks perioodiks (lühiajalised, hooajalised lepingud) kui ka ühekordseteks hangeteks.

Pooltel on õigus sõlmitud lepingu kehtivust pikendada uueks tähtajaks.

Kestvate majanduslike sidemete puhul hankija ja ostja vahel sõlmitakse kaupade hankimise lepingud tavaliselt mitmeks aastaks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piirides.

15. Lepingutes näidatakse:

a) hankimisele kuuluvate kaupade nimetus, kogus ja laiendatud sortiment;

b) kaupade kvaliteet, vajalikel juhtudel aga ka sordilisus ja kompleksus;

c) lepingu kehtivuse üldine tähtaeg ja hanketähtajad (-perioodid);

d) kaupade hinnad ja lepingu üldsumma;

e) taarale ja pakendile esitatavad nõuded;

f) kaupade laadimise, kohaleveo ja üleandmise kord, samuti nende tsentraliseeritud kohaleveo graafiku kooskõlastamise kord ja tähtajad;

g) arvelduste kord;

h) hankija ja ostja makse- ja postirekvisiidid, samuti ostja laadimisrekvisiidid, kui tema on kaupade saajaks;

i) tehniliste tingimuste eksemplaride arv, mis tuleb üle anda ostjale, et varustada nendega kaupade saajaid;

j) muud tingimused, mida hankija ja ostja peavad vajalikeks lepingus ette näha.

Kui pooled kooskõlastavad hankimisele kuuluvate kaupade spetsifikatsiooni, on see lepingu lahutamatu koostisosa.

Kui lepingus puuduvad tingimused hanke objekti (kaupade nimetus, kogus, sortiment ja kvaliteet), hanketähtaegade, kaupade hinna kohta, ei loeta lepingut sõlmituks.

Kui leping on sõlmitud mitmeks aastaks või kui varem sõlmitud lepingu kehtivuse tähtaega on pikendatud, kooskõlastavad pooled igal aastal kaupade koguse, sortimendi, kvaliteedi, hankimise tähtajad ja muud vajalikud tingimused käesolevas põhimääruses, hanke eritingimustes ja lepingus ettenähtud korras.

16. Kui korraldatakse vabariikidevahelisi, vabariiklikke, oblastitevahelisi, oblastilisi, krailisi kaupade hulгимүүги laatu, siis sõlmitakse nende kaupade hankimise lepingud laatadel.

Vabariikidevahelisi kaupade hulгимүүги laatu korraldavad NSV Liidu Kaubandusministeerium ja vastavad tööstusministeeriumid Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu ja teiste huvitatud organisatsioonide osavõtul.

Vabariikidevaheliste laatade läbiviimise korra määrab NSV Liidu Kaubandusministeerium koos NSV Liidu huvitatud ministeeriumide (keskasutuste) ja Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga.

Vabariiklikud, oblastitevahelised, oblastilised ja krailised kaupade hulгимүүги laadad viiakse läbi liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kehtestatavas korras.

17. Lepingute sõlmimisel kaupade hulгимүүги laatadel kooskõlastavad pooled hankimisele kuuluvate kaupade koguse ja sortimendi tellimuste ja tööstusettevõtete (majanduskoondiste) poolt esitatud näidiste alusel, laadakomiteede poolt ettenähtud juhtudel aga kataloogide, prospektide ja muude kaupu iseloomustavate materjalide järgi.

Hankijate ja ostjate vahelised lahkarvamused laatadel sõlmitavate lepingute kohta lahendab laadakomitee.

18. Lepingute sõlmimisel väljaspool laatu saadavad tööstusettevõtted (majanduskoondised) hiljemalt 20 päeva jooksul, hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonid (ettevõtted) aga hiljemalt 30 päeva jooksul pärast tellimuste saamist nendele kinnistatud ostjailt viimastele

allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris, lisades selle juurde hankimisele kuuluvate kaupade spetsifikatsiooni, või kinnitavad samade tähtaegade jooksul tellimuse vastuvõttu kirja või telegrammiga.

Kui ei ole võimalik kooskõlastada spetsifikatsiooni kogu lepingu kehtivuse perioodiks, esitab hankija selle ainult üheks kvartaliks, poolaastaks või muuks perioodiks. Spetsifikatsiooni esitamise kord ja tähtajad järgnevateks perioodideks nähakse ette lepingus. Kui spetsifikatsioonide kooskõlastamise korda ja tähtaegu ei ole lepingus ette nähtud, juhinduvad pooled käesoleva põhimääruse punktis 24 ettenähtud eeskirjadest.

Neil juhtudel, kui lepingud sõlmitakse väljaantud hankekäsundite alusel, saadab hankija ostjale allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris 20 päeva jooksul pärast hankekäsundi saamist.

Pärast lepinguprojekti saamist hankijalt kirjutab ostja hiljemalt 10 päeva jooksul sellele alla ja tagastab ühe eksemplari hankijale, kui aga lepingusuhted vormistatakse kirjade või telegrammide vahetamise teel, annab ostja sama tähtaja jooksul hankija kirjale või telegrammile vastuse.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha, et allakirjutatud lepinguprojekti saadab ostja hankijale.

Kaupade hankimine enne lepingu sõlmimise tähtaja möödumist võib toimuda üksnes ostja nõusolekul.

19. Ettepanek lepingu sõlmimise kohta kaupade hankimiseks, mida plaanilises korras ei jaotata, samuti kaupade hankimiseks, mida hankija realiseerib oma äranägemisel (käesoleva põhimääruse punkt 10), võib tulla ükskõik kummalt poolelt. Lepingus sõlmimise ettepaneku saanud pool annab teisele poolele vastuse 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist.

Lahkarvamusi, mis tekivad selliste kaupade hankimiseks sõlmitava lepingu tingimuste suhtes, võib nii hankija kui ka ostja anda lahendada arbitraažile, kui pooled on saavutanud kokkuleppe kaupade koguse, sortimendi ja hankimise tähtaegade suhtes.

Kui tekib vaidlus seoses sellega, et hankija hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest kaupade kohta, mida ei jaotata plaanilises korras, poolte vahel on aga kujunenud kestvad majanduslikud sidemed, on ostjal õigus anda selline vaidlus arbitraaži lahendada.

20. Lepingusuhteid kaupade hankimiseks turuvälise sihitusega võidakse luua sel teel, et pooled võtavad hankekäsundi täitmiseks juhtudel, kui hankijale ja ostjale väljaantud hankekäsund sisaldab kõik hankimiseks vajalikud andmed (kaupade kogus, sortiment, kvaliteet, hanketähtajad ja muud), kaupade hind on kindlaks määratud hinnakirjas ega ole vajadust mingisuguste lisatingimuste kooskõlastamiseks.

Hankekäsund loetakse täitmiseks vastuvõetuks ja omandab lepingu jõu, kui 10 päeva jooksul pärast selle saamist ei tee huvitatud pool teisele poolele ettepanekut kooskõlastada hanke lisatingimused ega teata hankekäsundi väljaandnud organile (vastavatel juhtudel ka kaupu jaotanud organile) ja teisele poolele, et ta ei nõustu hankekäsundiga.

Kui üks pool nõuab kaupade hankimise suhete vormistamist hankekäsundi alusel hankija ja ostja poolt allakirjutatava lepingu sõlmimise teel, ei ole teisel poolel õigust seda nõuet tagasi lükata.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha eri kord lepingusuhete vormistamiseks hankekäsundi täitmiseks võtmise teel.

21. Kui lepinguprojekti saamisel tekib ühel lepingupoolel vastuväiteid lepingutingimustele, koostab ta 10 päeva jooksul lahkarvamuste protokoll ja saadab selle kahes eksemplaris teisele poolele koos allakirjutatud lepinguga, märkides lepingus lahkarvamuste olemasolu.

Lahkarvamuste protokoll saanud pool peab 20 päeva jooksul selle protokoll läbi vaatama (vajaduse korral koos teise poolega), võtma lepingusse kõik vastuvõetud ettepanekud, vaieldavad küsimused aga sama tähtaja jooksul andma arbitraažile lahendada.

Kui lahkarvamuste protokoll saanud pool ei anna reguleerimata jäänud lahkarvamusi mainitud tähtaja jooksul arbitraažile lahendada, loetakse teise poole ettepanekud vastuvõetuks.

Kuni vaidluse lahendamiseni on hankijal õigus hankida kaupu koguses ja sortimendis, millega ostja on nõustunud.

22. Lepingud või nende üksikud tingimused, mis on vastuolus seadusega, käesoleva põhimäärusega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude määruste või korraldustega või hanke eritingimustega, on kehtetud.

Ühepoolne keeldumine lepingu täitmisest ja selle tingimuste ühepoolne muutmine ei ole lubatud, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Lepingut võidakse muuta või lõpetada poolte kokkuleppel. Lepingu muutmine või lõpetamine vormistatakse täiendava kokkuleppega, mille pooled alla kirjutavad, kirjade või telegrammide vahetamisega.

Pool, kes on saanud lepingu muutmise või lõpetamise ettepaneku, peab andma vastuse hiljemalt 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist. Kui pooled ei saavuta kokkulepet lepingu muutmise või lõpetamise kohta, lahendab nendevahelise vaidluse huvitatud poole avaldusel arbitraaž.

IV. Kaupade kogus, sortiment, hankimise tähtajad ja kord

23. Hankimisele kuuluvate plaanilises korras jaotatavate kaupade kogus määratakse lepingus kindlaks vastavalt käesoleva põhimääruse II osa eeskirjadele.

Neil juhtudel, kui leping sõlmitakse enne plaani kinnitamist, täpsustavad pooled vajaduse korral pärast kinnitatud plaaniülesannete saamist hankimisele kuuluvate kaupade koguse, arvestades nende jaotuses tehtud muudatusi.

Pärast lepingu sõlmimist on ostjal õigus kooskõlastatult hankijaga kas täielikult või osaliselt keelduda lepingus ettenähtud kaupade saamisest, teatades sellest kaubad eraldanud organile 5 päeva jooksul pärast pooltevahelise kokkuleppe saavutamist.

Neil juhtudel vormistatakse lepingu muutmine või lõpetamine käesoleva põhimääruse punktis 22 ettenähtud korras.

Hankimisele kuuluvate plaanilises korras mittejaotatavate kaupade kogus määratakse lepingus kindlaks poolte kokkuleppel.

24. Hankimisele kuuluvate kaupade laiendatud sortiment (liikide, tüüpide, artiklite, fassongide, mudelite, kasvude, suuruste, värvuste, jooniste, fassingu, retseptide, pakendi jm. järgi) määratakse kindlaks lepingus. Hanke eritingimustes võidakse ette näha muid positsioone, mille järgi sortiment kindlaks määratakse lepingus.

Aastaspetsifikatsiooni järgi hankimisele kuuluvate kaupade sortimendi võib ostja kooskõlastatult hankijaga täpsustada lepingus või hanke eritingimustes ettenähtud korras ja tähtaegadel. Kui lepingus või hanke eritingimustes ei ole tähtaegu kindlaks määratud, võib ostja saata sortimendi täpsustamise ettepanekud hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonile (ettevõttele) hiljemalt 45 päeva, tööstusettevõttele aga hiljemalt 35 päeva enne kvartali algust.

Kui hanke eritingimustes või lepingus on ette nähtud, et kaupade laiendatud sortimendi kooskõlastavad pooled igas kvartalis, peab hankija — tööstusettevõtte 45 päeva, hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioon aga 35 päeva enne kvartali algust saatma ostjale vastavalt viimase tellimusele koostatud kaupade laiendatud sortimendi spetsifikatsiooni kahes eksemplaris, kui lepingus ei ole määratud teistsuguseid tähtaegu. 10 päeva jooksul pärast spetsifikatsiooni saamist peab ostja selle läbi vaatama ning alla kirjutama ja ühe eksemplari hankijale tagastama.

Kui hankija ei esita kvartalispetsifikatsiooni kindlaksmääratud tähtajal, on ostjal õigus esitada hankijale oma ettepanekud kaupade sortimendi kohta. Hankija peab ostja ettepanekud kvartalispetsifikatsiooni kohta läbi vaatama 10 päeva jooksul.

Ettepanekud järgmises kvartalis hankimisele kuuluvate kaupade sortimendi kohta loetakse vastuvõetuks, kui ettepaneku saanud pool ei vaidlusta neid ettepanekuid 10 päeva jooksul pärast nende saamist.

Kvartalispetsifikatsiooni kooskõlastamisel ja aastaspetsifikatsiooni täpsustamisel võib ostja keelduda kaupade saamisest hankija poolt pakutavas sortimendis, kui nende järele ei ole nõudmist. Sel juhul asendab hankija kooskõlastatult ostjaga sellised kaubad vastava sortimendigrupi kaupade muude liikidega, mille järele on nõudmine.

Ostja kokkuleppel hankijaettevõttega võidakse ette näha lepingus kindlaksmääratud tähtaegadel uute kaubaliikide hankimine, mille järele on nõudmine.

25. Kui kaubad laaditakse mitte lepingujärgsele ostjale, vaid saajaile, kes ei ole hankijaga lepinguvahekorras, saadab ostja hankijale laadimiskorraldused.

Laadimiskorralduste sisu, hankijale saatmise kord ja tähtajad, samuti laadimiskorralduste muutmise kord ja tähtajad nähakse ette hanke eritingimustes või lepingus.

Kui hanke eritingimustes ega lepingus ei ole ette nähtud laadimiskorralduste esitamise korda ja tähtaegu, peab ostja saatma hankijale laadimiskorraldused aastaks või I kvartaliks ja üheaegselt tagastama allakirjutatud lepingu. Kui ostja lisas lepingu juurde laadimiskorralduse ainult I kvartaliks, siis peab ta esitama hankijale laadimiskorraldused II, III ja IV kvartaliks hiljemalt 30 päeva enne kvartali algust.

26. Kaupade hankimise tähtajad (kvartalised, kuulised, dekaadilised ja muud perioodid) määratakse kindlaks lepingus, arvestades vajadust tagada ostjaile kaupade häireteta saamine koguses ja sortimendis.

Juhul kui pooled on sõlminud lepingu hankekäsundi täitmiseks vastuvõtu teel ja hankekäsundis on näidatud kvartiline tähtaeg, toimub kaupade hankimine võrdselt kuude kaupa, kui pooled ei ole omavahel muid kvartaliseseid hanketähtaegu kooskõlastanud või neid tähtaegu ei ole ka hanke eritingimustes ette nähtud.

Tähtajad kaupade hankimiseks Kaug-Põhja piirkondadesse ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse määratakse kindlaks vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kehtestatud tähtaegadele kaupade kohaletoometamiseks ümberlaadimise baasidesse ja ladudesse, samuti arvestades navigatsiooni- ja muid olusid.

Kaupade ennetähtaegne hankimine on lubatud ostja nõusolekul.

Ennetähtaegselt hangitud ja ostja poolt vastuvõetud kaubad arvatakse järgmisel perioodil hankimisele kuuluvate kaupade katteks.

Ühele saajale üle selle koguse hangitud kaupu, mis on vastavaks hankeperioodiks ette nähtud lepingus või lepingu täitmiseks väljaantud laadimiskorralduses, ei arvata teistele saajatele hankimata jäänud toodangu katteks, samuti ei arvata antud sortimenti kuuluvate ühtede nimetustega kaupade hankimist teiste nimetustega kaupade hankimata jäänud koguse katteks, välja arvatud juhud, kui kaupade hankimine on toimunud ostja nõusolekul.

27. Kaupade hankimise kohustise täitmise päevaks loetakse:

a) kaupade laadimisel teiselinnalisele saajale — kaupade transpordi- või sideorganile üleandmise päev, mille määrab transpordidokumendil või sideorgani dokumendil leiduv kuupäev;

b) kaupade üleandmisel saaja või hankija (tootja) laos — üleandevastuvõtuakti või kaupade kättesaamise allkirja kuupäev.

28. Kaupade kogus, mille hankija jättis hankimata või ostja jättis välja võtmata ühel hankeperioodil, lisatakse kaupade kogusele, mis kuulub hankimisele (väljavõtmisele) järgmisel perioodil.

Jooksva hankeperioodi esimesel 10 päeval hangitud kaubad arvatakse eelmisel perioodil hankimata jäänud kaupade katteks tingimusel, et jooksva perioodi hange täidetakse.

Hankimata (väljavõtmata) jäänud kaupade koguse järelhankimine toimub sortimendis, mis on ette nähtud selleks perioodiks, mil toimub puuduhanke (puuduväljavõtmise) katmine, kui pooled ei kooskõlasta muud sortimenti.

Hanke eritingimustes või lepingus võidakse ette näha hankimata (väljavõtmata) jäänud kaupade koguse järelhankimise (väljavõtmise) eri kord ja tähtajad.

Ostjal on õigus keelduda, teatades sellest hankijale, kaupade vastuvõtmisest, millede hankimise tähtaeg on möödunud, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Kaubad, mis hankija laadis enne ostjalt teate saamist, on viimane kohustatud vastu võtma ja nende eest tasuma.

Hankimata (väljavõtmata) jäänud kaupade koguse järelhankimine (väljavõtmine) toimub kaupade hankimise plaanilise ülesande kehtivuse

tähtaja piirides. Plaanilises korras mittejaotatavate kaupade järelhankimine toimub lepingu kehtivuse tähtaja piirides, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

29. Kaupu hangib hankija:

a) teiselinnalistele saajatele — laadimise teel raudtee- või veetranspordiga kaubakiirusega, vastavates eeskirjades ettenähtud juhtudel aga autotranspordiga;

b) samalinnalistele saajatele — autotranspordiga tsentraliseeritud kohaleveo korras.

Kaupade autotranspordiga tsentraliseeritud kohalevedu teiselinnalistele saajatele toimub pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ettenähtud juhtudel.

Lepingus võidakse ette näha kaupade laadimine mis tahes liiki transpordiga.

Kui kaupu hangitakse tööstusettevõtete ja kaubandusorganisatsioonide (ettevõtete) vaheliste või tööstusettevõtete ja ettevõtete ning organisatsioonide — turuväliste tarbijate vaheliste lepingute alusel, teostavad tööstusettevõtted kaupade tsentraliseeritud kohalevedu. Kui kaupu hangitakse hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonidega (ettevõtetega) sõlmitud lepingute alusel, teostavad kaupade tsentraliseeritud kohalevedu tarbijaile hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonid (ettevõtted) nii oma ladudest kui ka tööstusettevõtete ladudest transiitkohaleveo korras.

Tööstusettevõtte kokkuleppel hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsiooniga (ettevõttega) võidakse kaupade tsentraliseeritud kohalevedu nii saajatele tööstusettevõttega sõlmitud lepingute järgi kui ka saajatele hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsiooniga (ettevõttega) sõlmitud lepingute järgi panna tööstusettevõttele või hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsioonile (ettevõttele).

Vajaduse korral võivad liiduvabariikide ministrite nõukogud, arvestades hankijate ja ostjate vastastikuste majandussuhete iseärasusi, kehtestada kaupade tsentraliseeritud kohaleveoks teistsuguse korra.

Lepingus võidakse ette näha, et ostja (saaja) võtab kaubad välja hankija (tootja) laos, väljavõtmise kord ja tähtajad.

Kaupade tsentraliseeritud kohaleveol ja kaupade väljastamisel hankija (tootja) laost toimub kaupade pealelaadimine ja tagastatava taara mahalaadimine hankija jõudude ja vahenditega ning tema kulul, kaupade mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine saaja laos aga saaja jõudude ja vahenditega ning tema kulul.

Raskekaaluliste veoste mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine jaekaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes, kus puuduvad abitöölised, võidakse liiduvabariikide seadusandlusega teha kohustuseks hankijaile või üldkasutatava autotranspordi organeile, kusjuures kulud kannab saaja.

30. Kui kaupade väljavõtmise tähtaegu ei ole lepingus määratud, peab hankija (tootja) teatama saajale kaupade valmisolekust üleandmiseks, saaja aga peab kaubad ära vedama 5 päeva jooksul pärast teate saamist kaupade üleandmiseks valmisoleku kohta.

Lepingus võidakse ette näha, et ostja esindaja valib hankija juures kaubad välja, ja väljavalimise kord.

31. Transpordikulud kannab hankija või ostja vastavalt kaupade hinnakirjale või pooltele kohustuslikele muudele eeskirjadele, nende puudumisel aga vastavalt lepingule.

Täiendavad kulud, mis on seotud kaupade ärasaatmisega ostja nõudel kiirendatud korras, kannab ostja.

Neil juhtudel, kui hinnaga franko vagun (laev) sihtjaam (-sadam) han-gitavad kaubad tuleb vastavalt pooltele kohustuslikele eeskirjadele või lepingule laadida teiselinnalistele saajatele mitte raudtee- (vee-) transpordiga, vaid autotranspordiga ja kulud autotranspordi tariifi tasumisel ületavad raudtee- (veetee) veo maksumuse, — jaotatakse vahe veo maksumuses hankija ja ostja vahel vastavalt hinnakirjale, kui aga hinnakirjas sellekohane säte puudub, siis poolte kokkuleppel. Kui kokkulepet ei saavutata, jaotatakse vahe veo maksumuses võrdselt poolte vahel.

Juhul kui hankija (tootja) süü tõttu ei laaditud kaupu õigeaegselt raudtee- (vee-) transpordiga ja ostja (saaja) vedas kaubad hankija (tootja) laost ära autotranspordiga (hobutranspordiga), hüvitab hankija (tootja) ostjale (saajale):

a) hinna puhul franko vagun (laev) sihtjaam (-sadam) — kaupade autotranspordiga (hobutranspordiga) kuni sihtjaamani (-sadamani) veo maksumuse kehtivate tariifide järgi;

b) hinna puhul franko vagun (laev) saatejaam (-sadam) — kaupade autotranspordiga (hobutranspordiga) kuni sihtjaamani (-sadamani) veo maksumuse ja nende kaupade raudtee- (vee-) transpordiga veo maksumuse vahe.

32. Kaubad laaditakse saajale vastavalt minimaalsetele laadimisnormidele (vagunitega, konteineritega jne.).

Kaupade minimaalsed laadimisnormid määratakse hanke eritingimustes. Kui selliseid laadimisnorme mingi kaubaliigi kohta ei ole kindlaks määratud, nähakse need vajaduse korral ette lepingus. Lepingus võidakse samuti ette näha kaupade autotranspordiga kohaleveo minimaalsed normid.

Lepingus võidakse kindlaks määrata kaupade minimaalsetest laadimisnormidest väiksemates kogustes hankimise kord ja toodangu postpak-kidena saatmise kord.

33. Neil juhtudel, kui lepingujärgne ostja ei ole kauba saajaks (maksjaks), on hankija kohustatud ostjale teatama kaupade laadimisest saajatele, lähetades talle lepingus kindlaksmääratud tähtaegadel ära kirjad laaditud kaupade arvetest, kui hanke eritingimustes või lepingus ei ole ette nähtud teistsugust kaupade laadimisest teatamise korda.

34. Kaupade koguselise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse kindlaks juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaz.

Kaupade koguseline vastuvõtt transpordi- või sideorganeilt toimub transpordis või sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

35. Ilma ostja nõusolekuta hangitud kaubad, mis ei ole lepingus ette nähtud, samuti kaubad, mis on hangitud lepingu tingimusi rikkudes, võtab ostja (saaja) vastutavale hoiule, kui ta keeldub nende vastuvõtust kasutamiseks, välja arvatud juhud, kui ostjal (saajal) on vastavalt kehtivale

seadusandlusele õigus keelduda selliste kaupade vastuvõtust transpordi-organelt.

Kaupade vastutavale hoiule võtmisest on ostja (saaja) kohustatud hankijale teatama telegraafi teel ühe ööpäeva jooksul, arvates kaupade vastuvõtust. Hankija on kohustatud telegraafi teel käsutama vastutavale hoiule võetud kaupu hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates teate saamisest. Kui korralduse andmisega kaupade kasutamise kohta viivitatakse üle mainitud tähtaja, on ostjal (saajal) õigus sisse nõuda hankijalt käesoleva põhimääruse punktis 74 ettenähtud viivis, kui aga ostja (saaja) ei saanud korraldust 30 päeva jooksul, arvates hankijale teate saatmisest, on tal õigus kaupu käsutada, kasutades eelkõige selle kohapeal realiseerimise võimalusi.

Kiiresti riknevate kaupade saabumisel, millised ei ole lepingus ettenähtud või on hangitud ilma ostja nõusolekuta ja lepingu tingimusi rikkudes, peab ostja (saaja) kontrollima nende kogust ning kvaliteeti ja viibimata nõudma telegraafi teel hankijalt vajalikke juhiseid, hankija aga on kohustatud need juhised andma samuti telegraafi teel ühe ööpäeva jooksul. Kui hankijalt selle tähtaja jooksul vastust ei saabu, võib ostja (saaja) käsutada neid kaupu iseseisvalt.

Plaanilises korras jaotatavad kaubad realiseerib ostja (saaja) kooskõlastatult kaubandusvalitsuse kohaliku organiga.

Vastutavale hoiule võetud kaupade realiseerimisest ostjale (saajale) laekunud summad, maha arvates kaupade vastuvõtu, mahalaadimise, hoidmise ja realiseerimise kulud, tuleb hankijale (saatjale) üle kanda NSV Liidu Riigipanga poolt kehtestatavas korras ja tähtaegadel.

Kui kaubad veab kohale hankija, on ostjal õigus keelduda vastu võtmast kaupu, mis on kohale toodud üle lepingus ettenähtud koguse (nii üldsummas kui ka laiendatud sortimendi üksikute nimetuste järgi), samuti muid lepingutingimusi rikkudes.

V. Kaupade kvaliteet ja kompleksus

36. Hangitavad kaubad peavad kvaliteedilt (tarbekindlus, kasutamise ja muud näitajad) vastama riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele ja näidistele (etaloonidele).

Kui kaupadele ei ole vastavate organite poolt kinnitatud riiklikke standardeid, tehnilisi tingimusi ega näidiseid, peab kaupade kvaliteet vastama hankijaettevõtte (-organisatsiooni) poolt ostjaga kooskõlastatult kinnitatud tehnilistele tingimustele või poolte vahel kooskõlastatavatele näidistele.

Riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ja indeksid märgitakse lepingus. Tehnilised tingimused lisatakse lepingu juurde, kui need juba varem ei ole ostjale saadetud.

Kui hangitakse kaupu, millel on olemas kinnitatud näidised, märgitakse lepingus kinnitamise kuupäev ja näidised kinnitanud organisatsiooni nimi. Näidise tehniline kirjeldus lisatakse lepingu juurde.

Kooskõlastatud näidiste järgi kaupade hankimisel kirjeldatakse neid lepingus, esitades nende hoidmise korra, mis tagab näidiste säilimise ja välistab nende algupära vaidlustamise võimaluse.

Kui lepingu kehtivuse perioodil on hangitavate kaupade riiklike standardeid muudetud või neile kinnitatud uued standardid, peab hankija sellest ostjale teatama hiljemalt 30 päeva enne nende kehtestamist. Uued või muudetud tehnilised tingimused või näidiste tehnilised kirjeldused peab hankija saatma ostjale sama tähtaja jooksul.

Lepingus võidakse ette näha kõrgema kvaliteediga kaupade hankimine, võrreldes riiklike standardite, kinnitatud tehniliste tingimuste või näidistega.

37. Kaupade garantiitähatajad määratakse riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes garantiitähataegu ei ole määratud, võidakse need ette näha lepingus.

Pooled võivad lepingus määrata pikemad garantiitähatajad, kui on ette nähtud riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes.

Garantiitähataegu arvutatakse toote müügipäevast jaekaubandusvõrgu kaudu. Turuväliseks tarbimiseks hangitud kaupade garantiitähataega arvutatakse momendist, mil ostja (saaja) on kauba kätte saanud, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole määratud teisiti.

Komplekteerivate toodete ja koostisosade garantiitähataegu loetakse võrdseks põhitoote garantiitähatajaga ja lõpeb üheaegselt selle toote garantiitähataja lõppemisega, kui põhitoote riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes ei ole ette nähtud teisiti.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes on määratud kaupade kõlblikkuse tähtajad, siis määravad pooled lepingus selliste kaupade hankimise tähtajad kindlaksmääratud kõlblikkuse-tähataegade piirides. Kõlblikkuse tähataega arvutatakse kauba valmistamise päevast.

38. Hankija (tootja) on kohustatud ostjaga kooskõlastatud lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul omal kulul kõrvaldama kaupades garantiitähataja jooksul avastatud puudused või kaubad ümber vahetama, kui ta ei tõesta, et puudused on tekkinud ostja (saaja) poolt kaupade kasutamise või hoidmise eeskirjade rikkumise tagajärjel. Poolte kokkuleppel võib puudused kõrvaldada ostja (saaja) hankija (tootja) kulul.

Kaupade puuduste kõrvaldamine või kaupade ümbervahetamine garantiitähataja jooksul ei vabasta hankijat käesoleva põhimääruse punktis 62 või 63 ettenähtud trahvi tasumisest.

Juhul kui garantiitähatajaga kaupade puudused kõrvaldatakse, pikendatakse neid tähataegu aja võrra, mille kestel kaupu avastatud puudused tõttu ei kasutatud. Kaupade ümbervahetamise korral arvutatakse uut garantiitähataega ümbervahetamise päevast arvates.

Tööstusettevõtted — hankijad on kohustatud tagama linnades ja rajoonikeskustes (vastavalt NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ja liiduvabariikide kaubandusministeeriumide juhisele) garantiiremondi tegemise nende poolt selleks otstarbeks organiseeritud töökodades või vahetult ettevõtetes enestes, samuti ka teenindusettevõtetes nendega sõlmitavate lepingute alusel.

Hankijad — tööstusettevõtted peavad vastavalt kehtivatele jaekaubandusvõrgust ostetud tööstuskaupade ümbervahetamise eeskirjadele vastu võtma ostjatelt — kaubandusettevõtetelt ja -organisatsioonidelt

kõlbmatuid tooteid nende ümbervahetamiseks heakvaliteediliste toodete vastu ja hüvitama ostjaile kõik toodete ümbervahetamisega seotud kulud.

39. Kaubad peavad olema hangitud komplekselt, vastavalt riiklike standardite, tehniliste tingimuste ja hinnakirjade nõuetele. Lepingus võidakse ette näha kaupade hankimine ühes komplekti juurde kuuluvate täiendavate toodetega (osadega) või ilma üksikute komplekti kuuluvate toodeteta (osadeta), mida ostja ei vaja.

Kui kaupade kompleksus ei ole kindlaks määratud riiklike standardite, kinnitatud tehniliste tingimuste või hinnakirjaga, võidakse see vajaduse korral kindlaks määrata lepingus.

40. Hanke eritingimustes või lepingus nähakse ette, milliste dokumentidega tõendab hankija hangitavate kaupade kvaliteeti ja kompleksust (kauba kvaliteeditunnistus, sertifikaat, tehniline pass jne.), samuti näidatakse ka nende dokumentide ja muu vajaliku dokumentatsiooni (ekspluatatsioonijuhendid jms.) ostjale (saajale) saatmise kord ja tähtajad.

Riikliku kvaliteedimärgiga kauba hankimisel märgitakse lepingus selle kauba riikliku standardi number. Selliste kaupade arvetes ja saatedokumentides märgitakse, et kaupadele on antud riiklik kvaliteedimärk.

41. Hangitavad kaubad kuuluvad markeerimisele riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuete kohaselt. Kui riiklikud standardid või tehnilised tingimused ei sisalda nõudeid kaupade markeerimise kohta, võidakse selliseid nõudeid ette näha lepingus. Pooltel on õigus lepingus ette näha markeerimise kohta erinõudeid, mida riiklikes standardites ega tehnilistes tingimustes ei ole.

Hangitavatele kaupadele või nende pakendile tuleb panna kaubamärgid, mis on registreeritud seatud korras. Kaubamärke ei panda kaupadele, mis vastavalt riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele ei kuulu markeerimisele.

Kui hangitakse kaupu, mis ei ole markeeritud või nõuetekohaselt markeeritud, on ostjal (saajal) õigus neid markeerida või muuta kauba markeeringut oma vahenditega, kuid hankija kulul, kui see aga on võimatu, siis nõuda, et kaubad markeeriks või markeeringu muudaks hankija. Hankija on kohustatud täitma ostja nõudmise poolte vahel kooskõlastatud tähtaja jooksul. Kui hankija seda nõudmist ei täida ja kaupade kasutamine või realiseerimine ilma markeeringuta või markeeringut muutmata ei ole võimalik, samuti juhtudel, kui kaubad on määratud müümiseks jaekaubandusvõrgus, on ostjal (saajal) õigus kaupade vastuvõttust keelduda.

42. NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, liiduvabariigi kaubandusministeeriumi või kaupade kvaliteedi riikliku inspeksiooni keeld vastu võtta üksikuilt tootjaettevõttele kaupu, mis on tingitud halvakvaliteediliste kaupade hankimisest nende ettevõtete poolt, ei väbasta hankijat (tootjat) lepingu täitmisest samasuguste, kuid heakvaliteediliste kaupade hankimise osas, kui ostja ei ole nende saamisest keeldunud.

43. Kaupade kvaliteedilise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaz.

Kaupade kvaliteediline vastuvõtt transpordi- ja sideorganeilt toimub transpordis ja sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

44. Hanke eritingimustes võidakse ette näha liiduvabariikide kaubandusministeeriumide vastavate hulgiorganisatsioonide (-ettevõtete) õigus kontrollida tööstusettevõtetes laadimiseks (väljastamiseks) ettevalmistatud kaupade kvaliteeti, samuti kontrollimise kord ja tähtajad.

VI. Kaupade taara ja pakend

45. Kaupade taara ja pakend peavad vastama riiklike standardite ja tehniliste tingimuste nõuetele. Taara riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ja indeksid märgitakse lepingus.

Kui nõudeid, millele peab vastama kaupade taara või pakend, ei ole määratud riiklikes standardites ega tehnilistes tingimustes, tuleb need nõuded ette näha lepingus.

Taara ja pakend peavad antud kaupade jaoks kõlblikud olema ja tagama nende säilimise (nii koguselt kui ka kvaliteedilt) veol ja hoiul.

Lepingus võivad pooled ette näha kaupade parema pakendi, võrreldes riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuetega, samuti kaupade parema kujunduse, kusjuures täiendavad kulud kannab ostja.

Kaupade vedu konteinerites toimub ilma taarata, kui riiklikud standardid, tehnilised tingimused või üksikute veoseliikide veo eeskirjad ei näe ette teisiti.

Neil juhtudel, kui kauba hind sisaldab taara ja pakendi maksumuse, ja sellised kaubad laaditakse või antakse üle ostja nõusolekul pakkimatuult hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsioonide (ettevõtete) baasidele, hüvitab hankija ostjale taara ja pakendi maksumuse, samuti kauba pakkimise ja taarastamise kulud hinnakirjades või hanke eritingimustes ettenähtud suuruses. Kui hinnakirjades või hanke eritingimustes mahahindluse määrasid pole antud, nähakse need ette lepingus.

Iga pakitud kaubakoha taaral, pakendil või lipatsil peab olema riiklikule standardile, tehnilistele tingimustele, hinnakirjale või lepingule vastav markeering.

Toodangu laadimisel raudtee-, vee- või muud liiki transpordiga peab igal pakitud kaubakohal olema ka veoste veo eeskirjades ettenähtud erimarkeering.

46. Korduvalt kasutatavad taara, pakke- ja sidumismaterjalid tuleb tagastada hankijale (tootjale) või ära anda taarat koguvatele organisatsioonidele.

Taara, pakke- ning sidumismaterjalide tagastamise või äraandmise kord ja tähtajad, samuti vastutus hilinenud tagastamise või äraandmise eest ja taara ning nende materjalide vastuvõtust keeldumise eest määratakse kindlaks vastavate sätestatud korras antavate juhenditega või hanke eritingimustega, neis ettenägemata juhtudel aga — lepinguga.

Taara eest tagatisraha võtmine on lubatud üksnes hinnakirjades, hanke eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ettenähtud juhtudel.

Hankija, kes teostab kaupade tsentraliseeritud kohalevedu, on kohustatud tagastatava taara, sealhulgas inventartaara ja klaasnõud, saajate juurest ära vedama, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades ei ole ettenähtud teisiti.

Taara, pakke- ja sidumismaterjalide tagastamise ja inventartaara amortisatsioonikulud kannab hankija, kui hanke eritingimustes, muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

VII. Hinnad ja arvelduste kord

47. Kaupade, samuti taara ja pakendi hinnad määratakse kehtivas seadusandluses ettenähtud korras.

Lepingus näidatakse konkreetne hind ja märgitakse hinnakirja või muu akti number, millega hind on kinnitatud, kinnitamise kuupäev, samuti hinna kinnitanud organ. Hinda võidakse lepingus ette näha ka viitega vastavale positsioonile selles hinnakirjas või muus aktis, millega hind on kinnitatud.

Vastavatel juhtudel nähakse lepingus ette peale kaupade hindade veel kehtestatud mahahindlused ning hinnalisandid, märgitakse organ, kes on need kinnitanud, ja kinnitamise kuupäev, samuti franko liik, kui seda pole hinnakirjas näidatud.

Kui kaupadele on määratud ajutine hind, tuleb lepingus märkida selle kehtivuse tähtaeg.

Kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel määratakse hankimisele kuuluvate kaupade hind ja franko liik poolte kokkuleppel.

Tasumine turu sihitusega kaupade eest, mille hulgihinnad on määratud jaehindadest kõrgemad, toimub jaehindadega, maha arvates kaubandusliku ja hulgiturustusliku mahahindluse, kui kehtivates hinnakirjades või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ei ole ette nähtud teistsugust arvelduste korda.

Kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel võidakse lepingus ette näha juurdemaksud kehtivale hinnale, kui hangitakse riiklike standardite või tehniliste tingimustega võrreldes kõrgema kvaliteediga või pikemate garantiitähetaegadega kaupu, ja kui vastavad juurdemaksud ei ole kindlaks määratud hinnakirjades.

Taara maksumuse tasub ostja (saaja), kui hinnakirjas on ette nähtud, et see tasutakse peale kauba hinna. Pakendi maksumus jääb hankija kanda, kui hinnakirjas ei ole ette nähtud teisiti.

Kinnitatud hinna muutmise korral lepingu kehtivuse tähtaja jooksul peab hankija, niipea kui temale saab teatavaks hinna muudatus, teatama sellest ostjale.

Enne hinna muutmist laaditud (väljastatud) kaupade eest tasutakse laadimise (väljastamise) momendil kehtinud hinnaga, kui hinna muutmise aktis ei ole määratud teisiti.

Kui pooltele kohustuslike eeskirjadega on määratud, et kaupade hankimisel hulgi kaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsioonide (ettevõtete) kaudu nõuavad need organisatsioonid (ettevõtted) ostjailt sisse juurdehindluse, siis märgitakse lepingus juurdehindluse määr ühes viitega aktile, millega see on kinnitatud.

Lepingutingimused kaupade hankimise kohta hindadega, mis erinevad sätestatud korras kinnitatud hindadest, on kehtetud ja kaupade eest tasumine toimub nõuetekohaselt kinnitatud hindadega, välja arvatud ju-

hud, kui kehtivas seadusandluses on pooltele antud õigus määrata kindlatud hindadele juurdemakse või realiseerida kaupu madalamate hindadega.

48. Kui kaubad hangitakse hulgikaubandusorganisatsioonidele (-ettevõtetele), välja arvatud tarbijate kooperatiivide rajooniliidud, hinnaga franko vagun (laev) sihtjaam (-sadam), hüvitavad hankijad ostjaile veokulud kaupade edasisaatmisel raudtee- (vee-) transpordiga jaekaubandusorganisatsioonidele ja tarbijate kooperatiivide rajooniliitudele, andes ostjaile sätestatud korras täiendava mahahindluse (peale kaubandusliku mahahindluse) hanke eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ettenähtud määrades, kui aga mahahindluste määr ei ole neis ette nähtud, — siis poolte kokkuleppel.

Täiendav mahahindlus antakse ka neil juhtudel, kui ostja, kes on jaekaubandusorganisatsiooniga või tarbijate kooperatiivide rajooniliiduga ühendatud raudteega (veeteega), saadab neile kaupu edasi faktiliselt auto- või hobustranspordiga. Täiendava mahahindluse määr kehtestatakse lähtudes kaupade kohaletoometamise maksumusest raudtee- (vee-) transpordiga (tariifist või prahirahast).

49. Arveldused kaupade eest toimuvad tavaliselt otseselt kaupade saatjate ja saajate vahel.

Ostja, kes ei ole saajaks, võtab kaupade eest toimuvatest arveldustest osa NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ja korraldustes, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga juhendites ning hanke eritingimustes näidatud juhtudel.

Arvelduste kord ja vormid määratakse lepingus kindlaks vastavalt NSV Liidu seadusandlusele. Seejuures peavad pooled lähtuma sellest, et arveldused samalinnaliste hangete osas, samuti arveldused teiselinnaliste hangete osas kaupade eest, mis on vastu võetud üleande-vastuvõtuaktidega, toimuvad peamiselt limiteeritud ja limiteerimata tšekiraamatute tšekkidega, maksekorraldustega või plaaniliste maksete korras. Neil juhtudel, kui arvelduste vorm vastava kaubaliigi või hankijate ja ostjate teatud kategooriate jaoks on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste või korralduste, NSV Liidu Riigipanga juhendite või hanke eritingimustega, näidatakse lepingus nendes aktides ettenähtud arvelduste vorm.

Hanke eritingimused peavad arvelduste korra ja vormi poolest olema kooskõlastatud NSV Liidu Riigipangaga.

Lepingus näidatakse, millised arveldus- ja muud dokumendid hankija (saatja) lähetab ostjale (saajale), ja nähakse ette nende dokumentide saatmise kord ja tähtajad.

50. Arvelduste aktseptivormi korral on maksjal õigus täielikult keelduda maksenõude aktsepteerimisest järgmistel juhtudel:

a) kui maksenõue on esitatud tellimata (lepingus ettenägemata) kaupade kohta;

b) kui kaubad on laaditud ebaõigel aadressil;

c) kui kaubad on hangitud ennetähtaegselt ilma ostja nõusolekuta;

d) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kõik kaubad on halvakuvaliteedilised või mittekomplektsed;

e) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud kaupade madalam sordilisus (kvaliteet), võrreldes kaupade kvaliteeti tõendavas dokumendis näidatud sordilisusega (kvaliteediga), ja ostja (saaja) on keeldunud nende kaupade vastuvõtust;

f) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kaubad on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud nõuetekohaselt, ja kui seoses sellega ei saa ostja (saaja) kaupu kasutada või realiseerida ega ole tal võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

g) kui kaupadel puudub kinnitatud või seatud korras kooskõlastatud hind;

h) kui hankija on esitanud maksenõude kaupade kohta, mille eest on juba varem tasutud;

i) kui hankija on esitanud kaubata maksenõude, s. o. maksenõude kaupade kohta, mis tegelikult on laadimata või saajale üle andmata;

j) kui hankija on teel olevad kaubad ümber adresseerinud;

k) kui maksenõudes või muus kauba- (makse-) dokumendis puudub viide laaditud või üleantud kaupade hinna alusele.

51. Arvelduste aktseptivormi korral on maksjal õigus osaliselt keelduda maksenõude aktsepteerimisest järgmistel juhtudel:

a) kui koos tellitud kaupadega on laaditud tellimata kaupu, samuti kui kaubad on laaditud suuremas koguses kui tellitud;

b) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et osa kaupu on halvakvaliteedilised või mittekomplektsed, et taara on halvakvaliteediline ning et kaubad on madalama sordilisusega (kvaliteediga), võrreldes arves näidatud sordilisusega (kvaliteediga);

c) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et osa kaupu on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud nõuetekohaselt, ja kui seoses sellega ei saa ostja (saaja) kaupu kasutada või realiseerida ega ole tal võimalik neid markeerida või markeeringut muuta;

d) kui osal kaupadel puudub kinnitatud või seatud korras kooskõlastatud hind;

e) kui maksenõudes on kõrgendatud kaupade või taara kindlaksmääratud hindu või juurdehindlusi, samuti kui maksenõudesse on võetud alusetuid juurdehindlusi;

f) kui maksenõudes või arves on avastatud aritmeetiline viga;

g) kui maksenõue on esitatud kaupade kohta, mille eest on juba varem osaliselt tasutud;

h) kui hankija on esitanud osaliselt kaubata maksenõude, millesse on võetud ka selliste kaupade maksumus, millised ei esine laaditud (üleantud) kaupadena veo-, saate- või üleande-vastuvõtudokumentides;

i) kui enne aktsepteerimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud kaupade puudujääk nende vastuvõtmisel hankija (saatja) esindajalt, kes veost saatis.

52. Maksjal on õigus keelduda maksenõude aktsepteerimisest täielikult või osaliselt peale käesoleva põhimääruse punktides 50 ja 51 mainitud

juhtude ka NSV Liidu Riigipanga juhendites, hanke eritingimustes või lepingus nimetatud muudel juhtudel.

Maksja on kohustatud teatama aktseptist keeldumise motiivid pangale ja hankijale 2 päeva jooksul samalinnaliste ja 3 päeva jooksul teiselinnaliste arvelduste korral, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ning korraldustes või NSV Liidu Riigipanga juhendites ei ole toodud eri tähtaegu.

Maksenõude aktsepteerimisest osalise keeldumise korral peab maksja peale selle saatma hankijale üksikasjalise arvutuse, mis põhjendab aktseptist osalist keeldumist (millise kauba eest tasumisest on maksja keeldunud, millise sordi hind on kõrgendatud jne.).

Muude arveldusvormide puhul peale aktseptivormi, on maksjal (ostjal) õigus keelduda kaupade eest tasumisest täielikult või osaliselt kõigil juhtudel, kui vastavalt käesolevale põhimäärusele, hanke eritingimustele või pooltele kohustuslikele muudele eeskirjadele või lepingule on maksjale (ostjale) antud õigus täielikult või osaliselt keelduda kaupade vastuvõtust ning nende eest tasumisest.

53. Kui kaupade eest toimuvatest arveldustest võtab osa ostja, kes ei ole saajaks, on ostjal õigus 5 päeva jooksul pärast seda, kui teda teenindavasse pangaasutusse on saabunud saaja keeldumine ostja nimel väljakirjutatud maksenõude aktsepteerimisest, keelduda hankija maksenõude aktsepteerimisest käesoleva põhimääruse punktides 50 ja 51 näidatud alustel, samuti ka NSV Liidu Riigipanga juhendites, hanke eritingimustes või lepingus nimetatud muudel alustel.

54. Kui ostja ei ole kaupade eest maksjaks, võib hankija maksja põhjendamata keeldumise korral maksenõude aktsepteerimisest või maksmisega üle 20 päeva viivitamise korral esitada maksenõude ostjale NSV Liidu Riigipanga juhendites ettenähtud korras.

Neil juhtudel tasub ostja peale kaupade maksumuse veel viivise maksetähtaja möödalaskmise eest, maksenõude aktsepteerimisest põhjendamata keeldumise korral aga ka trahvi aktsepteerimisest keeldumise eest. Viivis ja trahv võetakse maksenõudesse kaupade eest tasumise kohta.

55. Arvelduste akreditiivivormi korral on maksja kohustatud avama akreditiivi hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates hankija nõudmise saamisest.

Akreditiivi avamise nõudes peab hankija näitama akreditiivi summa, täpsed pangarekvisiidid ja milliseks tähtajaks NSV Liidu Riigipanga juhendites kindlaksmääratud tähtaegade piires tuleb see avada.

Kui akreditiivi avamisega viivitatakse, ei vastuta hankija akreditiivi kasutamata jätmise eest ja kaupade hankimise tähtaeg pikeneb vastavalt.

Kui ostja, kes on maksjaks, ei ava akreditiivi järjekordse hanketähtaja (-perioodi) kestel, on hankijal õigus realiseerida kaubad teistele ostjatele. Plaanilises korras jaotatavate kaupade realiseerimine toimub neil juhtudel kooskõlastatult organiga, kes neid kaupu jaotab. Kui hankijale 30 päeva jooksul (kiiresti rikneva kauba puhul 10 päeva jooksul) teist ostjat ei määrata, on tal õigus realiseerida kaubad oma äranägemisel.

Kui maksja, kes ei ole ostjaks, ei ava akreditiivi, võib hankija nõuda ostjalt teise maksja määramist. Kui 10 päeva jooksul pärast sellise nõude esitamist teist maksjat hankijale ei esitata, on hankijal õigus nõuda ostjalt

hankimiseks ettevalmistatud kaupade eest tasumist, esitades garantii nende olemasolu kohta.

56. Maksetega süstemaatilise viivitamise korral (olenemata viivituse kestusest) on hankijal õigus üle viia teiselinnaline korratu maksja kuni 3 kuuks arvelduste akreditiivvormile, samalinnaliselt maksjalt aga nõuda eelnevat tasumist kaupade eest. Kui maksja ei ole lepingupooleks, peab hankija maksja üleviimisest nendele arveldusvormidele teatama ostjale.

Kui ostja süstemaatiliselt viivitab hankijaga toimuvate arveldustega, on hankijal õigus anda kaubad ostjale vastutavale hoiule. Ostja kohustused hankija vastu kaupade vastutava hoiu alal lõpevad kaupade eest tasumise momendil.

57. Kui on tasutud kaupade eest, mis kvaliteedilt või kompleksuselt ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele või lepingule, on ostjal (saajal) õigus 10 päeva jooksul pärast seda, kui kindlaksmääratud tähtaegadel on koostatud akt kaupade mittevastava kvaliteedi või mittekomplektsuse kohta, esitada pangale maksenõue üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) kontolt aktseptita korras mahakandmiseks.

Kui arveldused kaupade eest on toimunud ostjaga, kes ei ole saajaks, võib ostja esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) kontolt aktseptita korras mahakandmiseks 5 päeva jooksul, arvates päevast, mil ostjat teenindavasse pangaasutusse saabus saaja maksenõue vastavate summade aktseptita mahakandmiseks ostja kontolt.

58. Juhul kui teiselinnaline hankija on hankinud kaupu, mis ei kuulu toidukaupade liiki, lepingut rikkudes, on ostjal õigus 10 päeva jooksul pärast kaupade saabumist esitada pangale maksenõue üleliigselt tasutud summa hankija kontolt aktseptita korras mahakandmiseks või esitada samal tähtajal avaldus varem aktsepteeritud, kuid veel tasumata hankija maksenõude järgnevast aktseptist keeldumise kohta. Kui selliste kaupade eest on tasunud ostja, kes ei ole saajaks, on ostjal õigus esitada pangale maksenõue nende kaupade eest hankijale üleliigselt tasutud summa tema kontolt aktseptita korras mahakandmiseks 5 päeva jooksul, arvates päevast, mil ostjat teenindavasse pangaasutusse saabus kaubasaaja maksenõue vastavate summade aktseptita mahakandmiseks või tema keeldumine aktsepteerimisest.

59. Juhul kui hankija on korduvalt laadinud kaupu, mis kvaliteedilt ja sordilisuselt ei vasta lepingu tingimustele (kui see on kindlaks tehtud kauba vastuvõtu aktidega), võib ostja tasuda nende maksumuse alles pärast kvaliteedilist vastuvõttu (kindlaksmääratud vastuvõtutähtaegade piires), teatades sellest eelnevalt hankijale ja vastavatele pangaasutustele. Selline arvelduste kord võidakse kehtestada kuni 6 kuuks.

VIII. Varaline vastutus

60. Kui hankija viivitab kaupade hankimisega või ei hangi kaupu lepingus kindlaksmääratud tähtajal, maksab ta ostjale viivituse korral kuni 10 päeva trahvi 2 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahvi 3 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud kaupade maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Kui viivitatakse kaupade hankimisega või ei hangita kaupu teistesse liiduvabariikidesse, Kaug-Põhja piirkondadesse või muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse, nõutakse käesoleva punkti esimeses lõikes ettenähtud trahv sisse poolteisekordses suuruses.

Kui hankijalt — hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsioonilt (ettevõttelt) kuulub trahv sissenõudmisele poolteisekordses suuruses ettevõtte — kaupade tootja süü tõttu, kannab viimane varalist vastutust hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsiooni (ettevõtte) ees samasugusel määral ka siis, kui nad asuvad ühes ja samas liiduvabariigis.

Põllumajanduslike kaupade hankimisega viivitamise või nende hankimata jätmise korral nõutakse trahv sisse: viivituse korral kuni 10 päeva trahv 1 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahv 2 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud kaupade maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Neil juhtudel, kui leping ei näe ette kaupade sortimenti, nõutakse trahv sisse tähtajal hankimata jäänud kaupade üldmaksumusest.

Sanktsioone kaupade hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud sortimendi üksikute nimetuste järgi kohaldatakse hankijale ka neil juhtudel, kui lepingus nimetatud tähtajal on hange kaupade maksumuse summas täidetud.

Trahv kaupade hankimisega viivitamise või kaupade hankimata jätmise eest võidakse hankijalt sisse nõuda iga sihituse või saaja järgi eraldi.

Kaupade hankimisega viivitamise või kaupade hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud tähtajal vastutab hankija sätestatud korras kinnitatud veoplaanide piirides. Hankija ei vabane vastutusest neil juhtudel, kui plaanis ei ole ette nähtud küllaldaselt veovahendeid tema süü tõttu või kui seda plaani on kärbitud hankijast olenevatel asjaoludel.

61. Kui hangitakse kaupu, mida ei ole lepingus ette nähtud, ilma ostja nõusolekuta (kaasa arvatud kaubad, mida hangitakse üle lepingus näidatud koguse sortimendi üksikute nimetuste järgi, ja ennetähtaegne hange) ja ostja keeldub neid kaupu kasutamiseks vastu võtmast ning jätab need vastutavale hoiule, maksab hankija ostjale trahvi 2 protsendi suuruses, kiiresti riknevatelt kaupadelt aga 5 protsendi suuruses vastuvõtmata kaupade maksumusest.

62. Kui kaubad tunnistatakse praagiks, kuna need ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, peab ostja (saaja) keelduma kaupade vastuvõtust ning nende eest tasumisest, sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses praagiks tunnistatud kaupade maksumusest, kui aga kaupade eest on juba tasutud, siis sätestatud korras nõudma ka makstud summade tagastamist.

Kui tootja (hankija) võtab õigeks ostja (saaja) pretensiooni, kes keeldus praagiks tunnistatud kaupade vastuvõtust, peab ta 10 päeva jooksul, kiiresti riknevate kaupade puhul aga 24 tunni jooksul pretensiooni saamise momendist arvates neid kaupu käsutama.

Kui tootja (hankija) mainitud tähtaegade jooksul ei käsuta praagiks tunnistatud kaupu, võib ostja (saaja) need realiseerida kohapeal või tagastada tootjale (hankijale). Kiiresti riknev kaup tuleb igal juhul realiseerida kohapeal.

Käesolevas punktis toodud sanktsioone ei kohaldata kartuli ning puu- ja köögiviljatoodangu hankimisel kõrvalkaldumisega riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuetest kvaliteedi osas neil juhtudel, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt on sellised hanked lubatud kehtestatud hinnaalanduste kohaldamisega.

63. Kui hangitud kaupades avastatakse tootmisdefekte, mida on võimalik kõrvaldada kohapeal, on ostjal (saajal), kui ta nõustub neid kaupu vastu võtma, õigus:

a) kõrvaldada defektid oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul, või nõuda defektide kõrvaldamist tootja (hankija) poolt kaupade asukohas;

b) kuni defektide kõrvaldamiseni keelduda kaupade eest tasumisest, kui aga kaupade eest on juba tasutud, siis sätestatud korras nõuda tasutud summade tagastamist;

c) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahvi 2 protsendi suuruses kaupade maksumusest.

Kui ostja nõudel peab defektid kõrvaldama tootja (hankija), tuleb need kõrvaldada poolte kokkuleppel määratava lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul.

Kui tootja (hankija) ei kõrvalda defekte kindlaksmääratud tähtaja jooksul, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 20 protsendi suuruses nende kaupade maksumusest, mille defektid ei ole kõrvaldatud. Samasugusel määral nõuab ostja tootjalt (hankijalt) sisse trahvi, kui ta ei nõustu vastu võtma tootmisdefektidega kaupu.

64. Neil juhtudel, kui hangitud kaubad vastavad riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta lepingus ettenähtud kõrgendatud kvaliteedinõudeile, samuti siis, kui riikliku kvaliteedimärgiga kaubad vastavad küll riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta atesteeritud kaupade antud liigile ettenähtud nõudeile, on saajal õigus tasuda kaupade eest ilma kõrgendatud kvaliteedi eest ettenähtud lisanditeta või keelduda selliste kaupade vastuvõtust ja nende eest tasumisest.

Trahvimäär kvaliteedilt mainitud nõuetele mittevastavate kaupade hankimise eest nähakse ette lepingus.

65. Kui mingi kuu jooksul hangitakse madalama sordilisusega kaupu suuremas koguses, kui see on ette nähtud lepingus, maksab hankija ostjale trahvi 2 protsendi suuruses ülemäära hangitud madalama sordilisusega kaupade maksumusest.

66. Mittekomplektsete kaupade hankimise korral on ostja (saaja) kohustatud:

a) nõudma kaupade täielikku komplekteerimist või mittekomplektsete kaupade ümbervahetamist komplektsete kaupade vastu poolte kokkuleppel määratava lühima tehniliselt võimaliku tähtaja jooksul;

b) kuni mittekomplektsete kaupade järelkomplekteerimiseni või ümbervahetamiseni komplektsete kaupade vastu keelduma nende eest tasumisest, kui aga kaupade eest on juba tasutud, siis sätestatud korras nõudma tasutud summade tagastamist;

c) sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses mittekompaktsete kaupade maksumusest, kaasa arvatud puuduvate osade maksumus.

Kui tootja (hankija) kaupu poolte vahel kooskõlastatud tähtajal ümber ei komplekteeri, on ostjal (saajal) õigus mittekompaktsed kaubad tagastada.

67. Kui hangitud kaupade sort (kvaliteet) on madalam, kui on näidatud kaupade kvaliteeti tõendavas dokumendis, kuid kaubad vastavad riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele ja näidistele, on ostjal (saajal) õigus:

a) keelduda kaupade eest tasumisest ja nende vastuvõtust, kui aga kaupade eest on juba tasutud, siis sätestatud korras nõuda tasutud summade tagastamist või kaubad vastu võtta ja tasuda nende eest hinnaga, mis on hinnakirjas ette nähtud vastava sordiga (kvaliteediga) kaubale;

b) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahvi 200 protsendi suuruses kaupade allahindluse summast, kuid mitte üle 20 protsendi kauba maksumusest enne allahindlust.

68. Hanke eritingimustes määratakse kindlaks trahvi määr, mis tuleb tootjalt (hankijalt) sisse nõuda, kui liiduvabariikide kaubandusministeeriumide hulgiorganisatsioonide (-ettevõtete) poolt teostatava kaupade kvaliteedi kontrollimisel (käesoleva põhimääruse punkt 44) avastatakse mittevastava kvaliteediga kaupu.

69. Kui riiklike standardite, tehniliste tingimuste või lepingu nõuetest hoolimata hangitakse markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud kaupu, samuti kaupu ilma taara või pakendita või mittenõuetekohases taaras või pakendis, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 5 protsendi suuruses sellise kauba maksumusest.

Juhul kui kaup kuulub edasisaatmisele või hoidmisele, on ostjal (saajal) õigus peale trahvi sissenõudmise pakkida ja taarastada kaubad oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul või nõuda samalinnaliselt tootjalt (hankijalt) kauba pakkimist või taarastamist.

Kauba hankimise eest markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud taaras maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 protsendi suuruses markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud taara maksumusest.

70. Kauba hankimise eest ilma sertifikaadita või muude lepingus ettenähtud dokumentideta, mis tõendavad kauba kvaliteeti, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 rubla suuruses igalt sellise hanke juhult.

71. Mittevastava kvaliteediga, mittekompaktseid, samuti markeerimata või mittenõuetekohaselt markeeritud kaupu, mida ostja (saaja) pole vastu võtnud, ei arvata lepinguliste kohustiste täitmiseks, ja kui ostja ei ole keeldunud nende ümbervahetamisest, tuleb nad ümber vahetada heakvaliteediliste, komplektsete ja nõuetekohaselt markeeritud kaupade vastu jooksval hankeperioodil või muul poolte vahel kooskõlastatud tähtajal.

72. Kui hoolimata riiklikest standarditest hangitakse kaupu kõrvalekaldumisega standardkaalust, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 3 protsendi suuruses nende kaupade maksumusest.

73. Kui nõutakse sisse trahv selliste kaupade hankimise eest, mis on tunnistatud praagiks, kuna need ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, samuti kui nõutakse sisse trahv madalama sordiga (kvaliteediga) kauba hankimise eest selle vastuvõtust keeldumisel (käesoleva põhimääruse punktid 62 ja 67), siis ei nõuta trahvi mittekomplektseuse ning kaupade ja taara markeeringu puudumise või mittevastavuse eest ning sama kauba hankimise eest mittenõuetekohases taaras või pakendis või kõrvalekaldumistega standardkaalust.

74. Kui hankija ei tee kindlaksmääratud tähtaegadel korraldust ostja (saaja) poolt vastutavale hoiule võetud kaupade kasutamise kohta, maksab ta ostjale (saajale) viivist 0,2 protsendi suuruses kaupade maksumusest iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 5 protsendi selle maksumusest.

75. Kui hankija jätab tema nõudel avatud akreditiivi selle kehtivuse tähtajal kasutamata, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 5 protsendi suuruses akreditiivi kasutamata jäänud summast.

76. Kui ärakiri laaditud kaupade arvest jääb kindlaksmääratud tähtaja jooksul ostjale, kes ei ole kaupade saajaks (maksjaks), saatmata või hanke eritingimustes või lepingus ettenähtud muu informatsioon (käesoleva põhimääruse punkt 33) andmata, maksab hankija (saatja) ostjale trahvi 10 rubla suuruses igalt arvelt või 25 rubla suuruses igalt juhult, mil informatsioon jäi andmata.

77. Plaanilises korras jaotatavate kaupade laadimise (väljastamise) eest ostjale (saajale), kellele neid kaupu ei ole eraldatud, maksab tootja (hankija) vastavale hulgikaubanduse või varustuse ja turustuse organisatsioonile (ettevõttele) trahvi 25 kuni 100 protsenti nende kaupade maksumusest, välja arvatud juhud, kui kehtiva seadusandluse järgi on tootjale (hankijale) antud õigus realiseerida kaupu oma äranägemisel.

78. Kui hankijale ja ostjale ei saadeta õigeaegselt teadet kinnistamise kohta või ei anta õigeaegselt välja hankekäsundit kaupade hankimiseks (käesoleva põhimääruse punktid 7 ja 8), maksab kinnistav või hankekäsundeid väljaandev isemajandav organ hankijale ja ostjale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 250 rubla igalt juhult.

79. Viivituse eest lepingu sõlmimisel või põhjendamata kõrvalehoidumise eest selle sõlmimisest maksab süüdi olev pool teisele poolele trahvi 50 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 500 rubla.

80. Kui lepingus on ette nähtud, et hankija või ostja esitab teatud tähtaja jooksul spetsifikatsiooni kaupade tehnilise iseloomustusega või laiendatud sortimendiga, siis selle esitamata jätmine või mitteõigeaegne esitamine toob endaga kaasa trahvi maksmise 2 protsendi suuruses nende kaupade maksumusest, millede kohta spetsifikatsiooni ei esitatud või ei esitatud õigeaegselt.

81. Kui õigeaegselt ei esitatud laadimiskorraldusi kaupade ärasaatmiseks (käesoleva põhimääruse punkt 25), maksab ostja hankijale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, kuid mitte üle 250 rubla.

Juhul kui ostja ei esita hankijale õigeaegselt laadimiskorraldusi kaupade ärasaatmiseks, on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv laadimiskorralduste esitamisega viivitamise eest, vaid pärast lepingus näi-

datud hanketähtaja saabumist nõuda ka nende kaupade eest tasumist, millede kohta ei ole antud laadimiskorraldust, esitades garantii nende kaupade olemasolu kohta.

82. Kui ostja ei võta kaupu välja või keeldub alusetult kaupade saamisest, kui hankija need lepingus kindlaksmääratud tähtajal (perioodil) kohale veab, maksab ta hankijale trahvi 3 protsendi suuruses, kiiresti riknevate kaupade puhul aga 5 protsendi suuruses väljavõtmata (tähtajal saamata) kaupade maksumusest.

Kui kaupu ei võeta välja (alusetult keeldutakse kaupade saamisest), on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv, vaid nõuda ka välja võtmata (tähtajal saamata) jäänud kaupade maksumuse tasumist, esitades garantii nende kaupade olemasolu kohta.

83. Kui ostja (maksja) ilma aluseta keeldub täielikult või osaliselt maksenõude aktsepteerimisest, samuti kui ta hoidub kõrvale kaupade eest tasumisest muude arveldusvormide puhul (ei ava akreditiivi, ei anna välja tšekki, ei esita pangale maksekorraldust), maksab ta hankijale trahvi 5 protsendi suuruses summast, mille tasumisest ta keeldus või kõrvale hoidus.

Kui hangitud kauba eest ei tasuta õigeaegselt, maksab ostja (maksja) hankijale viivist 0,03 protsendi suuruses hilinevad makse summast iga viivituspäeva eest.

84. Kui hankija või ostja ei tagasta kaupade eest toimunud arveldustel ülearu saadud rahasummasid (ühtede ja samade kaupade eest korduv tasumine, kaubahindade ebaõige kohaldamine, kaubata arve tasumine), maksab süüdi olev pool teisele poolele protsente nende rahaliste vahendite kogu kasutamise aja eest 5 protsenti aastas.

Trahvi (viivise) maksmise kohta esitatavate pretensioonide ja hagide osas protsente ei arvutata.

85. Kui vahendeid on kontolt aktseptita maha kantud ilma aluseta, maksab süüdi olev pool teisele poolele trahvi 5 protsendi suuruses alusetult aktseptita korras mahakantud summast.

86. Kui ostja (saaja) ei täida oma süü tõttu hankija (saatja) nõudmist vastutavale hoiule võetud kaupade laadimise (väljastamise) kohta, samuti kui ta kasutab neid kaupu enne nende eest tasumist, maksab ta hankijale trahvi 8 protsendi suuruses nende kaupade maksumusest, millised on ära kasutatud ilma nende eest tasumata või ei ole hankija nõudmisel väljastatud.

87. Käesolevas põhimääruses ettenähtud kohustiste täienduseks hanke eritingimustes kehtestatud kohustiste rikkumise eest võidakse ette näha trahv (viivis) hanke eritingimustes.

Lepingus võidakse ette näha sanktsioonid selliste kohustiste täitmata jätmise ja mittenõuetekohase täitmise puhuks, millede rikkumise eest kehtiv seadusandlus sanktsioone ei kohalda.

Lepinguosalised võivad mõlema poole nõusolekul kõrgendada käesolevas põhimääruses ja hanke eritingimustes lepingutingimuste rikkumise eest ettenähtud sanktsioonide määra, välja arvatud maksetega viivitamise eest tasutava viivise määr. Kui kokkelepet ei saavutata, kohaldatakse trahvi (viivist) käesolevas põhimääruses ja hanke eritingimustes kehtestatud määrades.

Kui vastutuse ulatus on kehtivas seadusandluses täpselt kindlaks määratud, ei ole kokkulepped poolte vastutuse piiramise kohta lubatud.

Arbitraažiorganeil on erandjuhtudel õigus vähendada kohustisi rikkunud poolelt sissenõudmisele kuuluvate sanktsioonide määra.

Arbitraažiorganeil on samuti õigus sisse nõuda lepingupoolelt, kes on lepingutingimusi jämedalt rikkunud, trahvi (viivist) kuni 50 protsendi võrra kõrgendatud määral, sissenõutud summade selle osa kandmisega liidueelarve tuludesse.

88. Hulgikaubanduse ning varustuse ja turustuse organisatsioonide (ettevõtete) ja muude hankijate vastutus ostjate pretensioonide alal, mis tulenevad importkaupade hankimisest, piirdub summadega, mida seatud korras võidakse sisse nõuda välisfirmadelt, välja arvatud juhud, kui kohustiste mittenõuetekohane täitmine on tingitud nimetatud hankijate süüst.

89. Käesolevas põhimääruses ettenähtud sanktsioone arvutatakse läheduses kaupade jaehindadest, maha arvates neist kaubandusliku mahahindluse, kui käesoleva põhimäärusega ei ole sätestatud teisiti. Hanke eritingimustes võidakse ette näha sanktsioonide arvutamine kaupade keskmiste hindade järgi, samuti teistsugune kord sanktsioonide arvutamises, kui on rikutud kohustisi puu- ja köögivilja ning arstimate alal.

90. Trahvi (viivise) maksmisest olenemata hüvitab lepingut rikkunud pool teisele poolele selle tagajärjel tekitatud kahjud osas, mis ei ole kaetud trahviga (viivisega).

Kahjude hulka arvatakse kulud, mis lepinguosaline on teinud seoses kohustiste täitmata jätmisega või mittenõuetekohase täitmisega, vara kaotus või rikkumine, samuti saamata jäänud tulud, mis ta oleks saanud, kui teine pool oleks oma kohustise täitnud.

Juhul kui on hangitud mittevastava kvaliteediga või mittekomplektseid kaupu, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) kindlaksmääratud trahvi ja hüvitab peale selle niisuguse hankega tekitatud kahju, võtmata arvesse trahvi.

Viivituse või kohustise mingi muu mittenõuetekohase täitmise puhuks kehtestatud trahvi (viivise) maksmine ja mittenõuetekohase täitmisega tekitatud kahjude hüvitamine ei vabasta lepinguosalisi kohustise täitmisest natuuras, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Kontrollseksemplar

INDEKS 78280